लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भगवतिमाइ गाउँपालिका, दैलेख

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

भगवतिमाइ गाउँपालिका, दैलेख

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्र्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्र्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/483

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,

भगवतिमाइ गाउँपालिका,

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, दैलेख।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(टिकाराम श्रेष्ठ)

नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/483

श्रीमान् अध्यक्षज्यू ,

भगवतिमाइ गाउँपालिका,

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,दैलेख।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस भगवतिमाइ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रुपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१ भगवतिमाइ गाउपालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरी वित्तीय विवरण तयार गरेको छैन।

२.२. भगवतिमाइ गाउँपालिकाको रु १ अर्ब ६ करोड ५२ लाख ७४ हजार लेखापरिक्षण भएकोमा लेखापरीक्षणबाट रु. १ करोड ७१ लाख ५४ हजार बेरुजू देखिएको छ। प्रतिक्रियाबाट रु. ४ हजार फर्स्योट भई असुल गर्नुपर्ने रु. ४ लाख ४५ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ४६ लाख २५ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. १ करोड ११ लाख ९६ हजार र पेश्की बाँकी रु. ८ लाख ८४ हजार गरी जम्मा रु. १ करोड ७१ लाख ५० हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. १३ करोड ८१ लाख २७ हजार र यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु. १५ करोड ५३ लाख ३८ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

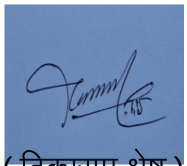

(टिकाराम श्रेष्ठ)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
६५	३४	१,७१,५४,६४६	०	३	४,२००	०	६५	३१	१,७१,५०,४४६	४,४५,४८७	१,११,९५,५३१	४६,२५,४६०	०	०	१,५८,२०,९९१	८,८३,९६८

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्योँट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
दैलेख	१३,८१,८७,१८६		०	१३,८१,८७,१८६	०	१,७१,५०,४४६	१५,५३,३७,६३२

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	५१	छात्रवृत्ति अनुदान	४,२००
जम्मा				४,२००

भगवतिमाइ गाउँपालिका, दैलेख

(८०६६७५०५३००)

भगवतीमाई गाउँपालिका , दैलेख

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय - स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिका को स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वधन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु गाँउपालिकाको उद्वेश्य रहेको छ । यस पालिका अन्तर्गत ७ वडा, ३७ सभा सदस्य १५१.५२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा १८ हजार ७ सय ७८ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।०७।२४ देखि २०८२।०८।२६ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - पालिकाको यस वर्ष आय व्ययतर्फ रु.१ अर्ब ६ करोड ५२ लाख ७४ हजार ३५४।१७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु - लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.५ लाख ९९ हजार १२४ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	दहत्तर बहत्तर शुल्क असुली	३३४५००
२	दिवा खाजा बढी भुक्तानी	१९०८०
३	पारिश्रमिक कर	११७८४९
४	पदाधिकारी बढी भुक्तानी	११८२००
५	सामाजिक सुरक्षा वापतको रकम फिर्ता	५७४९५
६	बैठक भत्ता बढी भुक्तानी	५२०००

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **स्थानीय संचित कोष**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस गाउँपालिकाले वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहयता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

२.१ **एकीकृत वित्तीय विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी, धरौटी, कार्य सञ्चालन कोष, अन्तर सरकारी अख्तियारी, स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को समग्र अवस्था र प्राप्ती एवं भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	**रकम**	**रकम**	**विवरण**	**रकम**	**रकम**
सुरुमौज्दात		२२००४२८२.०२	**चालु खर्च**		२९७५७५३२८.९६
१.संचितकोष	९१२८७९८.५२		१.पालिकातर्फ	११५२८३३३०.७६	
२.धरौटी	१०८४६१७६		२.संघीयसर्शत	१७३९३७४६२.२	
३.कार्यसञ्चालन कोष	**२०२९३०७.५**		३.संघीय विशेष	०	
क)कर्मचारी कल्याण कोष	१३८८६१८		४.प्रदेशसर्शत	२२१७२४५	
ख)मर्मत सम्भार कोष	११६३३१		५.प्रदेश विशेष	६१३७२९१	
ग)महिला तथा वाल कल्याण कोष	१३२०००		**पूँजीगतखर्च**		**९३९२२९४५**
घ)विविध खर्च खाता	२०८९९६.५		१.पालिकातर्फ	५४७२९९२०	
ङ)प्रकोष व्यवस्थापन	१८३३६२		२.संघीयसर्शत	१३८२९६१०	
यसवर्षको आय		४१३६५४९६१.११	३.संघीय विशेष	५५२३२५५	
१.स्थानीय तह	**३५१६०६८.७५**		४.संघीयसमपुरक	०	
क)आन्तरिकराजस्व	३०९०५५७.७५		५.प्रदेशसर्शत	११७०६५८६	
ख)राजश्वबाँडफाँड(स्थानीय तह)	४२५५११		६.प्रदेशविशेष	०	
२.वित्तियहस्तान्तरण (संघ)	**३७१४३०६३१.९२**		७.प्रदेशसमपुरक	८१३३५७४	
क)समानीकरण अनुदान	७५५१८४८०		**आन्तरिकसरकारी अख्तियारी (संघ)**		**१०७८५८९८५**
ख)राजस्व बाँडफाँट (संघ)	८१४५१९८०.०६		क) सामाजिकसुरक्षा	८४३९६२६४	
ग)सशर्त अनुदान	२०८८९९५४५.१		ग) घेरेलुतथा साना उद्योग प्रर्वद्धन केन्द्र	३०००००	
घ)समपूरक अनुदान	०		घ)विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना-(केन्द्र स्तर)	३००००	
ङ)विशेष अनुदान	**५५५८०००**		ङ)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	४८००००	
च)रोयल्टी	२६२६.७६		च) एकिकृतस्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२२६५२७२१	
३.वित्तियहस्तान्तरण (प्रदेश)	**३८७०८२६०.४४**		**५.अन्तरसरकारी अख्तियारी (प्रदेश)**		**८८८०००**
क)समानीकरण अनुदान	८७८४०००		क) आन्तरिकमामिला तथा कानून मन्त्रालय	८८८०००	
ख)राजस्व बाँडफाँट (प्रदेश)	१०१९८०३.४४		**धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा**	५०२९५४२	**५०२९५४२**
ग)सशर्त अनुदान	१४४३५०००		**कार्यसञ्चालनकोषबाट भएको खर्च**		**५९८८०६४**
घ)समपुरक अनुदान	८१५५७३७		**क) महिलातथा वाल**	६७०००	

			विकास कोष		
ङ)विशेष अनुदान	६३१३७२०		**ख) कल्याणकोष खर्च**	०	
४.अन्तरसरकारी अख्तियारी (संघ)		**१०७८५८९८५.**	**ग) विविधखर्च खाता खर्च**	१९१९८६५	
क)सामाजिक सुरक्षा	८४३९६२६४		**घ)मर्मतसम्भार कोष खर्च**	२८७१२८३	
ग)घरेलु तथा साना उद्योग प्रर्वद्धन केन्द्र	३०००००		**ङ) प्रकोषव्यवस्थापन खर्च**	११२९९१६	
घ)विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना-(केन्द्र स्तर)	३००००		**अनुदानफिर्ता**		**२१८७६९७८.९**
ङ)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	४८००००		**१.संघ तर्फ**	**२११६७२१७.९**	
च)एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२२६५२७२१		क) सशर्तअनुदान	२११३२४७२.९	
५.अन्तरसरकारी अख्तियारी (प्रदेश)		**८८८०००.**	ख) विशेषअनुदान	३४७४५	
क)आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	८८८०००		ग) समपूरकअनुदान	०	
६.धरौटीआय	**३०६४११६**	**३०६४११६.**	**१.प्रदेशतर्फ**	**७०९७६१.**	
७.कार्यसञ्चालनकोष आय		**६६६८४४८.२**	क) सशर्तअनुदान	५१११६९	
क) महिला तथा वाल विकास कोष	१०००००		ख) विशेषअनुदान	१७६४२९	
ख) मर्मत सभ्भार कोष तर्फ आय	२९०००००		ग) समपूरकअनुदान	२२१६३	
ग) कर्मचारी कल्याण कोष	२४२७२५.२		**अन्तिममौज्दात**		**२०९९८९४८.४७**
घ)विवधखर्च खाता	१९२५७२३		१.संचितकोषको मौज्दात	९४०८५०६.७७	
८.अन्यकोषको आय/ प्रकोप व्यवस्थापन कोष	१५०००००		२.धरौटी	८८८०७५०	
			३.कार्यसञ्चालनकोष	**२७०९६९१.७**	
			क)कल्याणकोष	१६३१३४३.२	
			ख)महिलातथा वाल विकास कोष	१६५०००	
			ग)मर्मतसम्भार कोष	१४५०४८	
			घ)विविधखर्च खाता	२१४८५४.५	
			४.अन्यकोष/ प्रकोष व्यवस्थापन कोष	५५३४४६	
जम्मा	**५५४१३८७९२.३३**	**५५४१३८७९२.३३**	**जम्मा**	**५५४१३८७९२.३३**	**५५४१३८७९२.३३**

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता** - पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ ।पालिकाले आर्थिक कारोवार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. ८,४३,९६,२६४/-, घरेलु तथा साना उद्योग प्रर्वद्धन केन्द्रको रु.३,००,०००/-, विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना- केन्द्र स्तरको रु.३०,०००/-, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु. ४,८०,०००/-,एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु. २,२६,५२,७२१/- र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु. ८,८८,०००/- समेत गरी रु. १०,८७,४६,९८५/- सुत्रमा लेखा राखेको छैन । जसले गर्दा सुत्र प्रणालीवाट तयार भएको वित्तीय विवरण समेत पूर्ण नहुँदा वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ पालिकामा हुने सवै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२.३ **फरक हिसाव** - यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार गत वर्षको मौज्दात रु. ११,४२,७२५.२०/-, यस वर्षको प्राप्ति रु. १४,०३,५६,५२८.१०/- र यस वर्षको भुक्तानी रु. १४,१६,४१,५६९/८२ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गत वर्षको जिम्मेवारी	यस वर्षको प्राप्ति (आय)	यस वर्षको भुक्तानी (व्यय)	बाँकी मौज्दात
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	२२००४२८२.०२	५३२१३४५१०.३१	५३३१३९८४३.८६	२०९९८९४८.४७
सुत्र अनुसारको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	२३१४७००७.२२	३९१७७७९८२.२१	३९१४९८२७३.९६	२०९९८९४८.४७
फरक	**(११४२७२५.२०)**	**१४०३५६५२८.१०**	**१४१६४१५६९.८२**	**०**

२.४ **बढी जिम्मेवारी** - पालिकाले आफ्नो कारोवारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब एकिन गर्नुपर्दछ।पालिकाले गत बर्षको प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत बार्षिक प्रतिवेदन म.ले.प फारम नं. २७० अनुसार अन्तिम मौज्दात रु. १,९३,४९,४७२.०४/- रहेकोमा यस बर्षको प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत बार्षिक प्रतिवेदन म.ले.प फारम नं. २७० अनुसार सुरु मौज्दात रु.२,३१,४७,००७.२२ जिम्मेवारी सारेको देखिएकोले फरक जिम्मेवारी सारेको रु.३७,९७,५३५.१८/- को सम्बन्धममा एकिन गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ।

२.५ **बैङ्क हिसाव विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोवार आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार राख्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाको वित्तीय विवरण अनुसार श्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात विवरण देहाय अनुसार रहेको छ ।

खाताको प्रकार	स्रेस्ता अनुसार बाँकी रु.	बैङ्कअनुसार बाँकी रु.	फरक रु.
आन्तरिक राजस्व खाता (ग १-१)			
स्थानीय तह बिभाज्य कोष (ग ६-१)			
चालू खर्च खाता- जोर वर्ष (ग २-१)			
पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष (ग २-३)			
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता (ग ४-१)	९४०८५०६.७७	९४०८५०६.७७	
स्धानीय तह धरौटी खाता (ग ३-१)	८८८०७५०	८८८०७५०	
विविध खर्च खाता (ग२-७)	२१४८५४.५०	२१४८५४.५०	
स्थानीय तह विविध कोष खाता (५-१)	१९४१३९१.२०	१९४१३९१.२०	
प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता (ग ७-२)	५५३४४६	५५३४४६	
जम्मा	**२०९९८९४८.४७**	**२०९९८९४८.४७**	**०**

२.६ **सशर्त अनुदान फिर्ता** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार संघीय तथा प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सम्बन्धित सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सुत्रबाट तयार भएको पालिकाको यस वर्षको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार संघिय अनुदान तर्फ रु.२,११,६७,२१७/९ र प्रदेश अनुदान तर्फ रु. रु.७,०९,७६१/- खर्च नभई बाँकी रहेकोमा पालिकाले मिति २०८२।०३।३१ मा रु. २,१८,७६,९७८/९ संघीय र प्रदेश सञ्चित कोष फिर्ता गरेको छ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्ति रकम	खर्च रकम	खर्च नभई बाँकी	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	सशर्त चालु	१९२५७९५५४.१	१७३९३७४६२.२	१८६४२०९१.९	
	सशर्त पुँजीगत	१६३१९९९१	१३८२९६१०	२४९०३८१	
	विषेश अनुदान	५५५८०००	५५२३२५५	३४७४५	
जम्मा		**२१४४५७५४५.१**	**१९३२९०३२७.२**	**२११६७२१७.९**	**२११६७२१७.९**
प्रदेश सरकार	सशर्त चालु	२४३५०००	२२१७२४५	२१७७५५	
	सशर्त पुँजीगत	१२००००००	११७०६५८६	२९३४१४	
	विषेश अनुदान	६३१३७२०	६१३७२९१	१७६४२९	
	समपुरक अनुदान	८१५५७३७	८१३३५७४	२२१६३	
जम्मा		**२८९०४४५७**	**२८१९४६९६**	**७०९७६१**	**७०९७६१**
कुलजम्मा		**२४३३६२००२**	**२२१४८५०२३.२**	**२१८७६९७८.९**	**२१८७६९७८.९**

२.७ **खर्च बिश्लेषण** - स्थानीय आर्थिक र विनियोजन **ऐन, २०८१ बमोजिम** गाउँपालिकाले यसबर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु. ३०,९०,५५७/- राजस्व बाँडफाँटबाट रु. ८,२८,९९,९२१/- र अनुदानबाट रु. ३०,५७,८७,५०३/- समेत रु.३९,१७,७७,९८१ /- आम्दानी भएकोमा गत वर्षको मौज्दात समेतबाट चालु तर्फ रु. २९,७५,७५,३२८/- र पूँजिगत तर्फ रु. ९,३९,२२,९४५ /- समेत रु. ३९,१४,९८,२७३/- खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ०.७८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । यसबर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रू. ५४ लाख खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १७४.७२ प्रतिशत बढी रहेको छ । गाउँपालिकालाई प्राप्त भएको सबै

अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ७६ प्रतिशत चालु र २४ प्रतिशत पूँजिगत खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट गाउँपालिकाले बिकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिक रुपमा बिकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

३ **बजेट सीमा निर्धारण समिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) मा स्थानीयतहमा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी कार्य समयमा गरेको छैन । अत: बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधिको तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

४ **बजेट पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उप प्रमुखले मिति २०८१/३/१० मा रु. ४४ करोड ०८ लाख १५ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१/३/३१ मा पारित भएको छ । यसैगरी पालिकाका प्रमुखले मिति २०८१/४ /४ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । ऐनले तोकेको समय भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरी बजेट कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ ।

५ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको छैन । समिति गठन नगरिँदा आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

६ **त्रैमासिक खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले त्रैमासिक प्रगती विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त त्रैमासिक खर्चको विवरण अनुसार कुल पुँजीगत खर्च रु. ९ करोड ३९ लाख मध्ये प्रथम त्रैमासिकमा ० प्रतिशत, दोश्रो त्रैमासिकमा १.८६ प्रतिशत, तेश्रो त्रैमासिकमा ३६.६५ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा ६१.५० प्रतिशत खर्च गरेको छ भने असार महिनामा मात्र ४२ प्रतिशत खर्च गरेको छ । कार्यान्वयनमा रहेका सबै योजनाहरुको निर्माण कार्य कार्यतालिका अनुरुप कार्य गराउन नसक्दा आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर खर्चको भार परेको देखिन्छ । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हतारमा काम गराउँदा कामको नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गरी गुणस्तर कायम गर्न समेत कठिनाइ पर्ने भएकोले समयमै निर्माण कार्य गराई खर्च गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिएको छ ।

खर्च विवरण	कुल खर्च		खर्च (रु.हजारमा)			
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना
पूँजीगत खर्च	९३९२३	०	१७४५	३४४२४	५७७५५	३९४५०
खर्च प्रतिशत	१००	०	१.८६	३६.६५	६१.५०	४२.००

७ योजना तथा वजेट कार्यान्वयन

यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन । साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको समेत छैन।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ ले बार्षिक रु. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने ब्यवस्था छ।यस गाउँपालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. ९ करोड ३९ लाख २२ हजार पूँजीगत खर्च गरेको छ । तर गाउँपालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो।अतः गाउँपालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ अनुसार यस वर्ष थपघट समेत कार्यपालिकाको निर्णयबाट रु. ५ करोड ४८ लाख ६३ हजार रकमान्तर गरेको छ। उक्त रकम वजेटको तुलनामा १२.४५ प्रतिशत हुन्छ। आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार भएको पाइएन ।

उल्लेखित अवस्थाका कारण गाउँपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन कुशल भएको देखिदैन । तसर्थ गाउँपालिकाले योजना तथा बजेट कार्यान्वयनलाई विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान पर्दछ ।

८ योजनाको प्राथमिकीकरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची-३ मा आयोजना प्राथमिकिकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पानदनमुलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी, दीगो विकास र वातावरणीय संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार प्राथमिकताका आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नानुसार कुल ७८ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

१ लाख सम्मको		१ देखि ५ लाख सम्मको		५ देखि १० लाख सम्मको		१० देखि २० लाख सम्मको		२० लाख भन्दा माथी		जम्मा	
संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१४	९०१	२८	६८२१	१६	६५८	१५	२२०३५	५	३१४३४	७८	६१८४९

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिको खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

९ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति

स्थानीय तह विनियोजन ऐन, २०८१ **बमोजिम क्षेत्रगत विनियोजन गरी सन्तुलित रुपले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ** । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	**मुख्य क्षेत्र**	**बजेट**	**खर्च**	**खर्च (प्रतिशतमा)**
१	आर्थिक विकास	९५४९०००	८५२८५३१	८९.३१
२	सामाजिक विकास	२६८१४९०००	२३३९८८४६२.१	८७.२६
३	पूर्वाधार विकास	५५३७५०००	४६५७११४४	८४.१
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२६९४६०००	२६२२२१६५	९७.३१
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	८५५२८७१९	७६१८७९७१.८६	८९.०८
कुल जम्मा		**४४५५४७७१९**	**३९१४९८२७३.९६**	**८७.८६**

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये ८७.८६ प्रतिशत खर्च भएको छ । क्षेत्रगतरुपमा हेर्दा सबै भन्दा बढी सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रमा ९७.३१ र कम पूर्वाधार विकासमा ८४.१ प्रतिशत बजेट खर्च भएको देखिन्छ । लक्षित बजेट पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन भएको पाइएन।

१० चौमासिक प्रतिवेदन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पालिकाको कोषबाट खर्च भएको रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने र आफ्नो आय र व्ययको विवरण प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने, स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय–व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त व्यवस्था बमोजिम प्रतिवेदन गरेको देखिएन । ऐनको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

११ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले मिति २०७८।०८।१३ मा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ (नमुना सहित) सबै स्थानीय तहहरूलाई तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न परिपत्र गरेको छ । तर पालिकाले कानुनमा भएको व्यवस्था वमोजिम त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागु गरेको देखिएन । पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्वन्धमा देखिएका केही बेहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन:

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसुची ११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन,

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरी प्रगतिको समिक्षा गरेको पाईएन,

• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको देखिएन,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तथा शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको पाईएन,

• भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ मा उल्लेख भए बमोजिम पालिकाका पदाधिकारी र कर्मचारीहरूको अनुगमन तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा स्वीकृत भ्रमण आदेशमा भ्रमणको उद्धेश्य, कारण र भ्रमणबाट प्राप्त हुने सम्भावित प्रतिफल स्पष्ट उल्लेख नगरी भ्रमण गर्ने गरेको र

भ्रमण पश्चात् आंशिक भ्रमण प्रतिवेदन दिने गरेको तथा भ्रमण अभिलेख खाता पूर्ण रूपमा लागू गरेको पाईएन,

• स्थानीय तहले अधिकांश निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाईएन ,

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्ने तथा अनुगमनको व्यहोरा कार्यान्वयनको अवस्था मुल्याङ्कन गरेको पाइएन,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वियन र अभिलेख तयार गरेको देखिएन,

• ठेक्काहरूको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता तयार गरेको देखिएन,

• पालिकाले पालिका अन्तर्गतका सडकहरू मर्मत गरेको अभिलेख राखेको देखिएन, त्यसले गर्दा एकै स्थानमा दोहोरो पर्ने गरी मर्मत कार्य भए नभएको यकिन गर्न सकिएन,

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ (क) अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई प्रदान गरेको पाईएन,

• स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको र अभिलेख राखेको पाइएन ।

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख तयार गरेको देखिएन,

• सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय-व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांश: पालना भएको पाईएन,

• सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ बमोजिम नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरूको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,

• मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँ विकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरूजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फछ्र्योट तथा सम्परीक्षण कार्य गरेको देखिएन,

• राजस्व संकलन सम्बन्धमा सुचना प्रबिधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत गर्नुपर्नेमा अमानतवाट सङ्कलन गरेको नगद राजस्व असुली गरी निश्चित अवधि पश्चात् मात्र वैङ्क दाखिला गर्ने गरेको देखियो । सवै कारोवार वैङ्किक प्रणाली मार्फत संङ्कलन गरेको देखिएन,

• उपभोक्ता समितिहरू स्थायी लेखा नम्वर (PAN) मा आंशिक दर्ता भएको तथा विजक जारी गरेको पाईएन,

• अनुदान वितरण गर्दा लाभग्राही छनौटको मापदण्ड लागत साझेदारीको मापदण्ड तय गरेको पाईएन,

• कुनै रकम भुक्तानी गर्दा सम्वन्धित शाखावाट भुक्तानीको सिफारीस पत्र (म.ले.प.फा.नं. २०२) प्राप्त भए पश्चात मात्र भुक्तानी गर्नुपर्नेमा उक्त व्यवस्थाको पालना भएको देखिएन।

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा कार्यालय प्रमुखले लगत खडा गरी अभिलेख राखिएको सम्पति तथा जिन्सी मालसामान अवस्थाको बारेमा वर्षमा एक पटक आफै वा मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिबाट निरीक्षण गरी महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस्तो प्रतिवेदनमा मर्मत सम्भार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण तयार गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले मर्मत संभार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको छुट्टै विवरण संलग्न गरी प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन,

• पालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाको मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कार्यविधि तर्जुमा गरेको पाइएन ।

• निजामती सेवा ऐन, २०४९ बमोजिम यस पालिकाकामा कार्यरत ११३ जना कर्मचारीको कार्य विवरण वनाई सोको आधारमा कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक योजना तयार भएतापनी सो कार्यान्वियनका लागि रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको पाईएन ।

• म. ले. प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधन सञ्चालन लगबुक अद्यावधिक गर्नु पर्ने र म. ले. प. फाराम ९०६ बमोजिम त्यस्ता सवारी साधन र मेशिनरीको मर्मत अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस्ता अभिलेख अध्यावधिक गरी राखेको छैन । म.ले.प फारमले तोके बमोजिमका आन्तरिक नियन्त्रण पद्दति लागु गर्नु पर्दछ ।

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी कर्मचारी कल्याण कोष जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष कर्मचारी कल्याण कोषमा कुनै रकम जम्मा गरेको देखिँदैन ।

• बेरुजु लगतका लागि मलेप फारामको व्यवस्था गरिएको छ । म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका म. ले. प. फाराम मध्ये पालिकासँग सम्बन्धित म. ले. प. फाराम ८०१ बेरुजु लगत र म. ले. प. फाराम ८०५ सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख फाराम राखेको पाइएन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

• साविकमा रहेका म.ले.प. फारमहरूको सट्टा नयाँ म.ले.प. नम्बरहरू २०७६ अनुसार म.ले.प.फा. नं. ९०१ देखि ९१० आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीसँग सम्बन्धित फारमहरू जस्तै आई.टि. तथा सफ्टवेयरसँग सम्बन्धित अभिलेख, सवारी साधन तथा मेशिन प्रयोगको लगबुक, रसिद नियन्त्रण खाता, भ्रमण प्रतिवेदन आंशिक रुपमा प्रयोग गरेको देखियो । कार्यालयको कार्यसम्पादनमा मितव्ययिता तथा प्रभावकारीता ल्याउन कामको प्रकृतिअनुसार फारमहरूको व्यवस्थित र पूर्ण प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

अत: पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको तयार गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

१२ प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन

कर्णाली प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८१ को दफा ७(१) बमोजिम दरबन्दी पदपूर्ति हुनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ९० जनाको स्थायी दरबन्दी स्वीकृत रहेको र दरबन्दी बाहेक विभिन्न कार्यक्रम अन्तर्गत १३१ जना दरबन्दी रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म स्थायी र करार समेत १३१ जना पदपूर्ति भएको देखिन्छ ।

क्र.सं	पद/ तह	दरबन्दी				कार्यक्रम			पदपूर्ति			कार्यक्रम			जम्मा
		स्थायी	अस्थायी	करार	ज्यालादारी	प्रदेश	संघ	जम्मा	स्थायी	अस्थायी	करार	ज्यालादारी	प्रदेश	संघ	
१	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	१													१
२	अधिकृत आठौ	१													१
३	अधिकृत सातौ	७													७
४	अधिकृत छैठौ	७								३					१०
५	सहायक पाँचौ	३२								८					४०
६	सहायक चौथो	९								२९					३८
७	ह.स.चा			२						२					२
८	कार्यालय सहायोगी			२१						२१					२१
९	माली/ स्वीपर/ पाले			११						११					११
	जम्मा	**५६**		**३४**						**७५**					**१३१**

प्राविधिक कर्मचारी पदपूर्ती अवस्था:

क्र.सं	पद/ तह	आईटी	स्वास्थ्य	कृषी	पशु	वन	ईन्जिनियर	शिक्षा	नापी	जम्मा
१	अधीकृत आठौ		१							१
२	अधीकृत सातौ	१	२	१	१		१	१		७
३	अधिकृत छैटौं		६		१					७
४	पाँचौ	१	१९	३	२		३	१		२९
५	चौंथो		१७		१		३		१	२२

१३ कर्मचारी व्यवस्था

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन ।पालिकाले देहायका १० जना कर्मचारी करारमा राखी यस वर्ष रु.४४,८०,०७४/- भुक्तानी गरेको पाइयो।कार्यबोझको आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत गरी कानुन बमोजिम पारदर्शी हिसाबले कर्मचारी नियुक्ती गरी तलब भत्ता खर्च लेख्नुपर्नेमा पालिकाले सो अनुसार गरेको पाइएन । ऐनको व्यवस्था विपरित करारमा कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं	पद तह	संख्या	वार्षिक खर्च रकम रु.
१.	शिक्षा स्रोत विज्ञ छैटौं	१	५९३९५७
२.	सव ईन्जिनियर पाँचौ	१	४६४४९०
३.	इलेक्ट्रिसियन चौथो	१	४२७७००
४.	सहायक कम्प्यूटर अपरेटर चौथो	२	८५५४००
५.	प्रशासन सहायक	२	८५५४००
६.	अ स ई चौथो	२	८५५४००
७.	ना प से प्रा चौथो	१	४२७७००
जम्मा			**४४८००४७**

अनियमित भएको	४४,८०,०४७

१४ पदाधिकारी सुविधा

कर्णाली प्रदेश सरकारले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धी कानूनमा संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको ऐन,२०७७ जारी गरेको छ ।उक्त ऐनमा भएको ब्यवस्था अनुसार यस पालिकाबाट आ.व. २०८१/८२ मा रु. ५४ लाख पदाधिकारी सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

क्र.सं	विवरण	प्रमुख/अध्यक्ष	उपप्रमुख/उपाध्यक्ष	वडा अध्यक्ष ७ जना	कार्यपालिका सदस्य ६ जना	सभाका सदस्य २३ जना
१	पत्रपत्रिका/ईन्टरनेट	३६०००	३६०००	३६०००	१२०००	६०००
२	टेलिफोन/संचार	३६०००	३६०००	३६०००	१२०००	१२०००
३	अतिथि सत्कार	६००००	४८०००	४८०००	१२०००	१२०००
४	अनुगमन खर्च	१८००००	१४४०००	९६०००	६६०००	२४०००
५	खानेपानी तथा सरसफाई	४८०००	३६०००	१२०००	१२०००	६०००
६	विद्युत तथा उर्जा	३६०००	३६०००	१२०००	१२०००	६०००
७	यातायात	०	१४४०००	०	०	०
८	चाडपर्व खर्च	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००	१५०००
	जम्मा	४११०००	४९५०००	१७८५०००	८४६०००	१८६३०००

१५ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१६ जिन्सी व्यवस्थापन:

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९(३) र (४) बमोजिम पालिकाले जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तालुक कार्यालयमा पठाएपछि सोको सम्बन्धमा कुनै निर्देशन पठाएमा सो समेत बिचार गरी लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सामान ६ महिनाभित्र र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने भए ३ महिनाभित्र लिलाम बिक्री वा मर्मत सम्भार गरिसक्नुपर्ने उल्लेख छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको मिति २०८१।०४।०८ को पत्रसंख्या २०८१।०८२ चलानी नं २३ गते सबै सरकारी कार्यालयलाई सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS-V२) को दोस्रो भर्जन मिति २०८१।०४।२० गतेबाट अनिवार्य प्रयोग गर्नुपर्ने गरी परिपत्र भएको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्न अनुसार छनः

१६.१ **जिन्सी निरीक्षण** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ र १०६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस कार्यालयले पेश गरेको जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका मोटरसाईकल -२, काठको दराज-१ थान लगायतका जिन्सी सामान तथा लिलाम गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका मोटरसाईकल-२, डेक्सटप-४, ल्यापटप- १ थान लगायतका जिन्सी मालसामानहरु मर्मत तथा लिलाम गरेको पाइएन।अत: जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा लिलाम गर्नुपर्ने भनी उल्लेख भएका सामानहरुको लिलाम गर्नुका साथै मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका सामानहरु समयमै मर्मत गरी प्रयोगमा ल्याउनु पर्दछ।

१६.२ **जिन्सी सामानको मौज्दात** - महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट विकास गरिएको प्रणाली अन्तर्गत PAMS -V१ बाट PAMS-V२ मा भएका खप्ने मालसामानको विवरण मात्र जिम्मेवारी सर्ने व्यवस्था देखिएकोमा खर्च भएर जाने मालसामानको विवरण सहित स्वतः जिम्मेवारी सर्ने व्यवस्था हुन सकेको अवस्था देखिएन। कार्यालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा खरिद गरिएका खर्च भएर जाने मालसामान, खर्च भएको परिमाण तथा आर्थिक वर्षको अन्तमा बचत भई २०८१।८२ मा मौज्दात सार्नुपर्ने सामानको विवरण सहित जिन्सी निरीक्षण गरेको देखिएन । साथै लेखापरीक्षणको क्रममा कार्यालयको PAMS -V१ प्रणाली परीक्षण गर्दा रु. ३,२०,६१८ /- बराबरको खर्च भएर जाने मालसामानको मौज्दात बाँकी देखियो । कार्यालयले PAMS -V१ मा मौज्दात बाँकी देखिएको खर्च भएर जाने सामान PAMS -V२ मा सार्नुपर्दछ ।

१७ सरकारी खर्च गर्ने कार्यविधि

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा मितव्ययी तरिकाले खर्चको मापदण्ड बमोजिम स्रोत साधनको उच्चतम प्रतिफलको उचित गुणस्तर हासिल हुनेगरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहायका शिर्षिकमा गरेको बजेट विनियोजनको रु.८५,४१,०००/- मध्ये रु.७९,२३,३२७/- खर्च गर्दा मितव्ययिता र गुणस्तर कायम हुनेगरी खर्च व्यवस्थापनलाई नीतिगत रुपमा सम्बोधन गरी मितव्ययिता हुने गरी व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

क्र.सं	खर्च शिर्षक नं	विषय	बजेट	खर्च	गतवर्षको खर्च	घटी/ बढीप्रतिशत
१		ईन्धन	२५८००००	२३७०५६१	३३७६३२३	-२९.७९
२		भ्रमण र अनुगमन	१७३१०००	१६४७९७८	१४०८२६९	१७.०२
३		मर्मत खर्च	१३९००००	१२५३९७८	२३८४८८४	-४७.४१
४		बैठक भत्ता	८५००००	८०११४०	४५२३६६	७७.०९
५		विविध खर्च	१९९००००	१८४९६७०	१७६००७७	५.०९
जम्मा			**८५४१०००**	**७९२३३२७**	**९३८१९१९**	

१८ फोहरमैला ब्बस्थापन

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ बमोजिम स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै

वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

१९ **घर भाडा**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९४(१) अनुसार क्षेत्रिय र जिल्ला स्तरको सार्वजनिक निकायको हकमा त्यस्तो निकाय र जिल्ला प्रशासन कार्यालय,जिल्ला समन्वय समिति र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको सूचनापाटीमा कम्तिमा ७ दिनको सूचना टाँसगरी भाडाको प्रस्ताव माग गर्नु पर्ने र उपनियम ४ अनुसार घर भाडा निर्धारण समितिले तय गरेको दर रेटको आधारमा घर भाडा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले वडा नं २ कार्यालय, ७ नं वडा कार्यालय लगायत अन्य कार्यका लागि घरभाडा वापत रु.६,४६,०००/- भुक्तानी गरेकोँ पाईयो ।घर भाडामा लिँदा घर भाडा निर्धारण समितिले तय गरेको दर रेटको आधारमा मात्र लिनुपर्दछ ।

२० **ऐनको कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२(७) मा गाउँपालिकाले गाउँसभाबाट स्वीकृत सीमा र शिर्षक बाहिर गई बजेट खर्च गर्न नपाउने साथै दफा ७८ (५) मा गाउँपालिकाले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस गाउँपालिकाले कतिपय कार्यक्रम गाउँसभाबाट स्वीकृत भन्दा गाउँकार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम विनियोजन गरी खर्च गरेको देखियो।गाउँपालिकाले सञ्चालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइएन।यसबाट गाउँसभाबाट स्वीकृत योजनामा खर्च भएको रकमको पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम रहेको देखिएन। गाउँपालिकाले ऐनमा भएका व्यवस्थाको पालना गरी पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम गर्नुपर्दछ।

२१ **न्यायिक समितिको कार्यसम्पादन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ मा स्थानीयतहमा एक न्यायिक समिति गठन हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै दफा ५३ मा त्यसरी गठन भएको न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण अध्यक्ष वा प्रमुख मार्फत सम्बन्धित सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार न्यायिक समितिमा गत वर्ष बाँकी रहेका ४ र यस वर्ष दर्ता भएका २१ गरी जम्मा २५ वटा उजुरी मुद्दा दर्ता भएकोमा २१ वटा उजुरी फर्छयौट भई ४ वटा बाँकी रहेको देखिन्छ । ऐन को व्यवस्था बमोजिम न्यायिक समितिलाई क्रियाशिल बनाई समयमा उजुरी फर्स्योट गर्नुपर्दछ।

२२ **कानून निर्माण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड स्वीकृत गराई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले हालसम्म ऐन ३१, नियमावली ९, कार्यविधि ५८ र निर्देशिका ५ गरी जम्मा १०३ वटा कानून निर्माण गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको परिधिभित्र रही पालिकाले कानुन कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

२३ **सहकारी संस्थाको नियमन :**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिनाको ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिका भित्र दर्ता भएका २८ सहकारी संस्थाहरू मध्ये एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा (COPOMIS) १२ वटाले विवरण दाखिला गरेको तथा १६ वटाले विवरण दाखिला नगरेको पाईयो। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । दर्ता भएका सहकारी संस्था निस्कृय रही त्यस्ता संस्थाको कारोबार तथा दायित्वको शुक्ष्म मूल्याङ्कन गरेर नागरिकको पुँजी तथा बचत सुरक्षा गर्न अनुगमन गरी आवश्यक परेमा कानून बमोजिमको कारवाही प्रकृया अगाडी बढाई ऐनमा भएका प्रावधान लागू गराउनेतर्फ पालिका क्रियाशील हुनुपर्ने देखिन्छ।

२४ **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले निम्न फर्म तथा कर्मचारीलाई दिएको पेश्की रु. ६४,०१,९६८/- मध्ये रु.८,८३,९६८/- आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ । उक्त पेश्की को फर्स्यौट हुनुपर्ने म्याद २०८२ असार सम्म रहेको हुँदा म्याद नाघेको देखिन्छ । फर्छयौट गर्न बाँकी रहेको उक्त पेश्की नियमानुसार फर्स्यौट गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	पेश्की लिएको मिति	गो.भौ.न.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	म्याद ननाघेको रु.	म्याद नाघेको रु.
१	०१/०४/२०८१	३	२ नं. वडा कार्यालय भवन निर्माण	आर.वि कन्स्ट्रक्शन	१३७२०००	
२	०१/०४/२०८१	३	गैर आवासीय भवन निर्माण/खरिद	तुलसी जे. डि. कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा. लि.	६०००००	
३	०१/०४/२०८१	३	नाउलीकान्ला-ढकार-प्रधानटाकुरा सडक निर्माण-प्रदेश समपुरक साझेदारी	विषमिता निर्माण सेवा		६८३९६८
४	०१/०४/२०८१	७	पालिका अन्तर्गत निर्माणाधिन ५।१०।१५ शैय्या आधारभूत अस्पतालको श्रृजित दायित्व भुक्तानी गर्न।	कालिका रेगन रेसुङ्गा जे. भी.	३५४६०००	
५	०१/०४/२०८१	३	भोटाडाँडा-माग्ले सडक निर्माण	रमाला वज्यै टोल विकास सस्था		२०००००
कुल जम्मा					५५१८०००	८८३९६८

पेश्की	८,८३,९६८

२५ **बढी निकाशा**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले अनुदान शिक्षक तलव भुक्तानी गर्दा देखिएका व्यहोराहरु निम्न छन्।

२५.१ **नेपाल राष्ट्रिय पिपल आधारभूत विद्यालय** - गाउँपालिकाले शिक्षण अनुदानमा कार्यरत शिक्षकहरुको तलब निकासा गर्दा नेपाल राष्ट्रिय पिपल आधारभूत विद्यालय चिपिनको मिति २०८१।५।११ मा बसेको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैंठकको निर्णयमा शिक्षिका विनिता के.सी विद्यालयमा जानकारी नगराई अनुपस्थित रहेको र निजलाई सम्पर्क गर्दा उपस्थित नहुने जानकारी प्राप्त भएकोले वर्खास्त गरेको उल्लेख भएतापनि विद्यालयलाई प्रथम त्रैमासिक (साउन,भदौ,असोज र चाडपर्व) सम्मको तलब निकासा गर्दा निजको देहायबमोजिम भदौ महिनाको बढी निकासा भएकोले सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

गो.भौ.नं.।मिति	**शिक्षकको नाम**	**विद्यालय**	**हाजिरी**	**महिना**	**बढी निकासा**
७४।०८१।०९।०४	विनिता केसी	ने रा पिपल आवि चिपिन	भदौबाट नभएको	भदौ २३ गतेसम्म	१६८६७

असुल गर्नुपर्ने	१६,८६७

२५.२ **नेपाल राष्ट्रिय आवि तप्लुङ्ग** - गाउँपालिकाले शिक्षण अनुदानमा कार्यरत शिक्षकहरुको तलब निकासा गर्दा नेपाल राष्ट्रिय आवि तप्लुङ्गका शिक्षक रागम खड्काले मिति २०८१।१०।१३ गते राजिनामा दिएको र मिति २०८१।१०।१२ गतेदेखि लागु हुने गरि स्विकृत भएकोमा विद्यालयलाई तेस्रो त्रैमासिक (माघ, फागुन र चैत्र) सम्मको तलब निकासा गर्दा देहायबमोजिम बढी निकासा भएकोले सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

गो.भौ.नं.।मिति	शिक्षकको नाम	विद्यालय	राजिनामा मिति	तेस्रो त्रैमासिक	भुक्तानी भएको	बढी निकासा
७५३।०८२।०२। ०५	रागम खड्का	ने रा आवि तप्लुङ्ग	२०८१।१०। १२	माघ,फागुन र चैत्र	फागुन १३ सम्म	२२७३३

असुल गर्नुपर्ने	२२,७३३

२६ **वितरणमुखी खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले बजेट, नीति तथा कार्यक्रमको उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले एकल महिला/जेष्ठ नागरिक कार्यक्रम, बालबालिका सशक्तिकरण कार्यक्रम, अपाङ्गता लक्षित कार्यक्रम जस्ता शिर्षकबाट ३७ थान ब्ल्याङ्केट, ४२४ थान ज्याकेट, २८६ थान स्वीटर, ६६ थान धोतीचोली, ५५ दौरा सुरुवाल, ३० थान ट्र्याकसुट तथा १२० थान स्कुल पोषाक खरिद गरी रु.११ लाख ३० हजार ३ सय भुक्तानी दिएको छ। कार्यविधि वेगर वितरणमुखी कार्यक्रममा खर्च गर्दा सोबाट पालिकालाई प्रतिफल प्राप्त हुने देखिदैन । तसर्थ यस्तो खर्च वास्तविकता र आवश्यकतामा आधारित गरी पारदर्शी तवरले गर्नुपर्दछ । वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

२७ **फिल्ड भत्ता**

सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउनेसम्बन्धी मापदण्ड, २०८१ को दफा १५ मा कानूनबमोजिम बाहेक कुनै पनि प्रकारको प्रोत्साहन भत्ता, अतिरिक्त समय काम गरे बापतको भत्ता, जोखिम भत्ता, विशेष भत्ता लगायतका भत्ता प्रदान नगरिने उल्लेख छ भने नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय बजेट तथा कार्यक्रम महाशाखाको मिति २०७१।०४।०२ च नं ५ को परिपत्र बमोजिम फिल्डमा अर्थात गाउँ गाउँमा बसी काम गर्ने कर्मचारीलाई प्रत्येक महिना कम्तीमा १६ दिन फिल्डमा काम गर्न खटिएको अवस्थामा मात्र अभिलेख राखी फिल्ड भत्ता दिने तर विदामा बसेको र दैनिक तथा भ्रमण भत्ता लिएको तथा सबै वडामा प्राविधिकको दरबन्दी रहेको अवस्थामा फिल्ड भत्ता नदिइने उल्लेख छ । कर्णाली प्रदेशमा स्थानीय तहको कर्मचारीलाई फिल्ड भत्ता प्रदान गर्न सकिने कानूनी व्यवस्था छैन । पालिकाले देहायबमोजिम ११ जना कर्मचारीलाई दैनिक भ्रमण भत्तासमेत उपलब्ध गराएको अवस्थामा फिल्ड भत्तापनि भुक्तानी गरेको पाइयो । पालिकाले फिल्ड भत्ता उपभोग गरेको कर्मचारी लाई भ्रमण भत्ता उपयोग गरेको नियमसम्मत नभएको रु.

क्र.सं.	भुक्तानीलिनेको नाम	पद	मासिक	महिना	बार्षिक	करकट्टीपछिको रकम
१	बजरंग पजियार	ईन्जिनियर	१२०००	८	१४४०००	८१६००
२	खगेन्द्र प्रसाद शर्मा	सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
३	राजु बिसि	सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
४	कृष्ण बडाल	सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
५	धर्म राज अधिकारी	सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
६	शेर बहादुर विष्ट	खापासटे	९०००	१२	१०८०००	९१८००
७	तिर्था के शि	अ सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
८	दिपक राज अधिकारी	अ सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
९	ज्ञान बहादुर थापा	अ सब ईन्जिनियर	९०००	१२	१०८०००	९१८००
१०	नगेन्द्र बहादुर थापा	इलेक्ट्रिसियन	६०००	१२	७२०००	६१२००
११	तेज बहादुर खड्का	स्रोत व्यक्ति	१२०००	१२	१४४०००	१२२४००
	जम्मा					**९९९६००**

अनियमित भएको	९,९९,६००

२८ **दलित उज्यालो कार्यक्रम**

गाउँपालिकाले “दलित उज्यालो” कार्यक्रम अन्तर्गत आर्थिक अवस्था कमजोर भएका ४५८ दलित परिवारमा सिङ्गल फेज मिटरबक्स जडानका लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरण (NEA) लाई गोभौनं ६४६ मिति २०८२।०३।०२ मा कुल रकम रु.१४,०९,५७६/- भुक्तानी गरेको देखियो। तर भुक्तानी भइसकेको बाबजुद अन्तिम लेखापरीक्षणको समयसम्म पनि लक्षित लाभग्राहीको घरमा मिटर जडान नभएको पाइयो। समुदाय लक्षित सामाजिक कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजन गरी सेवा दिनु सकारात्मक कदम हो। तर सेवा लक्षित लाभग्राहीसम्म समयमै पुगेन; यसले सामाजिक उद्देश्य पूरा भएन र सार्वजनिक स्रोतको प्रभावकारिता न्यून हुन गयो।तसर्थ लक्षित लाभग्राहीको घरमा यथाशिघ्र मिटर जडान गरी जडान–पुष्टि भएका घरहरूको मिटर नम्बर/सिरियल नम्बर सहित कार्य सम्पन्न भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१४,०९,५७६

२९ **एकल पुरुष तथा महिला भत्ता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आफ्नो क्षेत्रमा अनुत्पादक, पूँजी वृद्धि नहुने, महत्वकांक्षी एवं वितरणमुखी योजनाहरुलाई निरुत्साहित गर्दै उत्पादनमूलक योजनाहरुमा बजेट विनियोजन गर्नुपर्नेमा नेपाल सरकार प्रदान गरेको दोहोरो नपर्ने गरी कार्यविधि स्वीकृत गरेर मात्र कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्दछ । नेपाल सरकारले सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत जेष्ठ नागरिकलाई मासिक रुपमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्दै आएको छ । तर पालिकाले नेपाल सरकारले प्रदान गरेको सुविधामा दोहोरो हुने गरी विदुर एकल पुरुष तथा अविवाहित एकल महिला भत्ता रु. ६ लाख ७२ हजार देहायबमोजिम वितरण गरेको देखियो । आन्तरिक श्रोतले चालु खर्च पनि धान्न नसकेको अवस्थामा अनुत्पादक, नगद वितरणमुखी योजनाहरुलाई निरुत्साहित गर्न पालिकाले ध्यान पुर्याउनुपर्ने देखिन्छ । पालिकाले श्रोतलाई उच्चतम प्रतिफल र काममा दोहोरपना नहुने गरी खर्च गर्नुपर्दछ ।

वडा नं	६० देखि ६८ बर्षकाएकल पुरुष संख्या	मासिक दर	बार्षिक जम्मा	५० देखि ६० बर्षका एकल महिलासंख्या	मासिक दर	बार्षिक
१	३	२०००	७२०००			
२	१	२०००	२४०००			
२	१	२०००	२४०००			
३	३	२०००	७२०००	१	२०००	२४०००
४	६	२०००	१४४०००			०
५	४	२०००	९६०००			०
६	१	२०००	२४०००	२	२०००	४८०००
७	५	२०००	१२००००	१	२०००	२४०००
जम्मा	**२४**		**५७६०००**	**४**		**९६०००**

३० **खेलकुद विकास कार्यक्रम**

गाउँपालिकाले यस आर्थिक वर्षमा युवा तथा खेलकुद कार्यक्रम, यूवा लक्षित कार्यक्रम, खेलकुद प्रतियोगिता कार्यक्रम, यूवा परिषद कार्यक्रम, खेल प्रशिक्षण कार्यक्रम लगायत शीर्षकमा बजेट विनियोजन गरी फुटबल, भलिबल, ब्याडमिन्टन आदि खेल प्रतियोगिता सञ्चालन गरेको पाइयो। सो क्रममा खेलकुद सामग्री खरिद, पुरस्कार, भत्ता, खाजा–नास्ता, गाडी भाडा आदि शीर्षकमा रु.२७ लाख ८४ हजार खर्च गरेको देखियो। तर सो बजेटबाट दीर्घकालीन खेलकुद पूर्वाधार विकास, खेल प्रशिक्षण, प्रतिभा पहिचान वा क्षमता विकासका गतिविधिहरू सञ्चालन भएको पाइएन। यसरी गरिएको खर्चले तत्कालिन कार्यक्रम सञ्चालनमा त सहयोग पुगो, तर खेलकुद

विकासको मूल उद्देश्यमा अपेक्षित योगदान पुगेको देखिएन।अतः गाउँपालिकाले खेलकुद कार्यक्रमहरूलाई केवल प्रतियोगिता सञ्चालनमा सीमित नगरी, दीर्घकालीन दृष्टिकोणसहित पूर्वाधार, क्षमता विकास र प्रतिभा प्रवर्द्धनमा जोड दिएर बजेटको दिगोपन, पारदर्शिता र प्रभावकारिता बढाउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३१ **नापी किताब**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) अनुसार खर्च लेख्दा रित पुगे नपुगेको एकिन गरी भुक्तानी दिनु पर्दछ । पालिकाले एससीइई सप्लायर्सलाई भौ.नं ३७/०८१/१२/२९ बाट ग्याविन जालि खरिद भनी जालिको साईज,सख्या र दर उल्लेख नगरी रु.९,६९,६९८/- भुक्तानी दिएको छ।कुन साईजको कति परिमाण र कहाँ प्रयोग भएको हो विवरण सहित नापी किताब पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	९,६९,६९८

३२ **अस्पताल भवन**

(ठेक्का नं. ०१/२०८०/८१) : मिति २०८४/०२/१५ सम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी कालिका-रेगन-रेसुङ्गा जे.भि, काठमाण्डौसँग मिति २०८०/०९/२३ मा मूल्य अभिवृद्धि कर र पिएस बाहेक रु.११,५८,८६,८९७/- मा खरिद सम्झौता भएकोमा प्रथम रनिङ बिल वापतको रु. ३१,६२,१२१/- मिति २०८२/०३/२५ मा भुक्तानी भएको छ।सो सम्बन्धमा श्रेस्ता परीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन् :

३२.१ **कार्य प्रगति**- निर्माण कार्यको तोकिएको समयमानै निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि निर्माण व्यवसायीबाट पेस भएको कार्यातालिका अनुसार लेखापरीक्षण अवधिमा भवनको स्ट्रक्चरको कार्य भइरहेको हुनुपर्ने अवस्था छ।कार्यालयको भनाई अनुसार निर्माण व्यवसायीले यस अविधिसम्म फाउण्डेशन कार्य भएको जनाइएको छ। पालिकाले प्रथम रनिङ विल वापत भौ नं ७/२०८२/०३/२५ बाट रु.३१,६२,१२१/- भुक्तानी भएको छ। तोकिएको समयमानै निर्माण सम्पन्न गर्न निर्माण कार्य गराउने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

३२.२ **पेश्की रकमको प्रयोजन** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ मा पेश्की दिएको रकम जम्मा भएको बैंकको खाता र खर्चको प्रयोजन खुल्ने मासिक विवरण निर्माण व्यवसायीले सार्वजनिक निकायलाई नियमित रुपमा उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ ।पेश्की लिएको रकम सम्बन्धित काममा खर्च भएको नपाइएमा बैंक जमानत जफत हुने व्यवस्था ऐनको दफा ५२ क (६) मा रहेको छ । उक्त योजनाको खरिद सम्झौताअनुसार निर्माण व्यवसायीलाई उपलब्ध गराएको गत वर्षको भौ नं ९/२०८०/०९/२५ बाट रु.३५,४६,०००/- र यस वर्ष भौ नं ३/२०८१/०९/०९ बाट रु.७७,९१,०००/- गरी कुल रु.१,१३,३७,०००/- पेश्की रकमछुट्टै खातामा जम्मा गराएको नदेखिएको र तोकिएको काममा मात्र खर्च भए नभएको विवरण पेस भएको छैन । ऐन नियमको प्रावधान पालना गर्न गराउन कार्यालयले ध्यान दिनु पर्दछ ।

३२.३ **पेश्की नजनाई बजेट खर्च** - सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा सार्वजनिक निकायले निर्माण कार्यको भुक्तानी दिंदा नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनु पर्दछ।पालिकाले अस्पताल निर्माणकार्यमा नापी मूल्याङ्कन बेगर निर्माण व्यवसायी कालिका-रेगन-रेसुङ्गा जे.भिलाई भौ नं भौ नं ५/२०८२/०१/२५ बाट रु.१,१६,९९,६००/- भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले उक्त रकम पेश्कीबापतको रकम जम्मा गर्दा भूलवस बजेट खर्च भएको जनाइएको छ।उक्त रकमको मिति २०८२ फागुन २१ सम्म पेश्की जमानतको म्याद रहेको देखिन्छ । कानूनी प्रावधान बमोजिम पेश्की जनाई फर्स्यौट एवम् कार्य सम्पन्न गर्नु पर्दछ।

३२.४ **बिओक्युमा मोटरसाइकल खरिद** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण कार्यसँग सम्बन्धित आइटमहरु मात्र समावेश गर्नुपर्ने र २०६९।१।८ पछि ठेक्का सम्झौता गर्दा निर्माण कार्यसँग असम्बन्धित खर्चहरु ठेक्कामा समावेश नगर्न सार्वजनिक लेखा समितिले निर्णय गरेको छ । पालिकाले निर्माण कार्यको लागत बढ्ने गरी जेनेरल आइटम अन्तर्गत मोटरसाइकल समावेश गरी १५० सी सी को पल्सर मोटरसाइकल खरिदबापतको निर्माण व्यवसायी कालिका-रेगन-रेसुङ्गा जे.भिलाई रु.३,९५,५००/- भुक्तानी गरेको छ।उक्त मोटरसाइकल पालिकाको नाममा जिन्सी दाखिला समेत भएको देखिएन। उक्त

मोटरसाइकल पालिकाको नाममा जिन्सी दाखिला गरी आयोजनाको लागि निर्माण कार्यको लागतमा समावेश गरी सवारीसाधन लगायत कार्यमा खर्च गरेको रकम नियमित गर्नुपर्ने रु.

अनियमित भएको	३,९५,५००

३२.५ **गुणस्तर आश्वस्तता** - निर्माणव्यवसायीसँग भएको संम्झौताको सामान्य शर्तमा निर्माण कार्यको गुणस्तर कायम गर्नका लागि निर्माण कार्यमाप्रयोग गरिने निर्माण सामाग्री गुणस्तरीय भए नभएको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कर्तव्य निर्माण व्यवसायीको हुनेउल्लेख छ। गुणस्तरीय निर्माणकार्यका लागि गुणस्तर आस्वस्तता योजना (QAP)पेस गर्न लगाई गुणस्तर कायम गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

३३ **श्रम रोजगार बैंक**

भगवतीमाई गाउँपालिका भित्र यूवाहरुका लागि रोजगारी सिर्जना गर्ने र भगवतीमाई गाउँपालिकालाई द्रुत विकासको बाटोमा अगाडी बढाउन १८ वर्ष उमेर पुरा भई ४५ वर्ष उमेर ननाघेका युवाहरुलाई समेटी गाउँपालिका स्तरमा श्रम रोजगार बैंक स्थापना गरी श्रम मार्फत गाउँपाललिकाको समृद्धि आधार सहित सामाजिक विकासका हरेक पक्षहरुमा युवाहरुलाई परिचालन गर्न पालिकाले श्रम रोजगार बैंक (संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने) कार्यविधि, २०७६ लागू गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको छ।पालिकाले श्रम रोजगार बैक कार्यान्वियन गर्नका लागि यस वर्ष रु.९८ लाख बजेट विनियोजन गरेकोमा ७ वटा मर्मत सम्भार तथा पूर्वाधार सम्बन्धी योजननामा कार्यपालिकाको निर्णयअनुसार विभाजन गरी रु.९५ लाख ५२ खर्च गरेको छ।यस सम्बन्धमा देखिएको व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेको छ।

३३.१ **जनशक्ति व्यवस्थापन** - भगवतीमाई गाउँपालिका श्रम रोजगार बैंक (संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने) कार्यविधि, २०७६ को दफा ३ मा श्रमरोजगार बैकको स्थापना गर्ने, श्रमरोजगार बैकको अध्यक्ष र मुख्य व्यवस्थापकको नियुक्ती गाउँपालिका अध्यक्षले कार्यसम्पादन करार सम्झौतामा नियुक्ति गर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले सोहि व्यवस्था बमोजिम यस श्रम बैंक अध्यक्ष र मुख्य व्यवस्थापक नियुक्ती गरी सहायक स्तर चौथो तहको सेवा सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएको देखिन्छ। सोहि प्रकारको कार्यक्रम प्रदेश सरकारबाट भएको मुख्य मन्त्री रोजगार कार्यक्रमसमेत संचालन तथा व्यवस्थापन कार्य हेर्ने प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन गर्ने जनशक्तिलाई जिम्मेवारी दिइ संचालन भएको अवस्थामा पालिकाले श्रम बैंक अध्यक्ष र मुख्य व्यवस्थापक नियुक्तीबाट हुने थप आर्थिक भारको लागत कम हुन सक्छ। थप व्ययभार हुने कार्यको पालिकाले पुनरावलोकन गरिनुपर्दछ ।

३३.२ **कार्यक्रम संचालन** - रोजगारी सिर्जना गर्ने र भगवतीमाई गाउँपालिकालाई द्रुत विकासको बाटोमा अगाडी बढाउन श्रम रोजगार बैंक मार्फत यस वर्ष विनियोजित रू.९८ लाखमध्ये ७ वटै वडामा कार्यक्रम संचालन गरी ९५ लाख ५२ हजार खर्च गरेको छ। संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले सूचीकृत बेरोजगारहरुलाई कम्तीमा सय दिन रोजगार दिने कार्यक्रम संचालन गर्दै आएकोमा यस कार्यक्रम सँग मिल्ने देखिएको छ।यस प्रकारको खर्चले पुँजी निर्माणमा टेवा पुगेको सुनिश्चित हुने अवस्था छैन। पालिकाले अद्यावधिक नगरी समान प्रकृतिका कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएतापनि मापनयोग्य उपलब्धी देखिएको छैन। सङ्घीय तथा प्रदेश कार्यक्रमसँग समानान्तर कार्यक्रमबाट प्राप्त उपलब्धी र दीर्घकालीन व्ययभार विचार गरी कार्यक्रम सञ्चालन ढाँचा तथा कृयाकलापमा पुनरावलोकन हुनु पर्दछ।

३३.३ **श्रमिक सूची** - श्रम रोजगार बैंकमा कार्यालय उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार यस वर्ष वडा नं १ देखि ७ सम्मका जम्मा २५३ जना सूचिकृत भएको छ।श्रम रोजगार बैक आवद्वताको लागि उमेर समूहको अलावा अन्य छनौटको आधार देखिदैन।कार्यालयले श्रम रोजगार बैंकमा आवद्वताको लागि मानक बनाई छनोट सूचीको विद्युतीय अभिलेख राख्नुपर्दछ।

३४ **रितपूर्वकको कर वीजक**

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १४ बमोजम मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका फर्मसँग तोकिएको ढाँचाको रितपूर्वकको कर वीजक लिई खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले न्यू डिजिटेक नेपाल सुर्खेतलाई एक थान ल्यापटप खरिद वापत ९४।०८२/३/२४ बाट मुल्य अभिबृद्धी कर सहित रु.९९,४४०/- भुक्तानी दिएको छ।उक्त भुक्तानीका लागि पेश भएको कर बिजक केरमेट गरी बिजक

सच्चाएको छ।बिजक केरमेट गर्दा मुल्य अभिबृद्धी कर वापतको रकम सम्बन्धित आन्तरिक कार्यालयमा दाखिला भयो भनि एकिन गर्न सकिएन। मुल्य अभिबृद्धी कर रकम समायोजन गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	११,४४०

३५ बिल विजक

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार खर्च लेख्दा बिल संलग्न गरी लेख्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले देहाय अनुसारका योजनामा देहाय अनुसार भुक्तानी हुँदा बिल बेगर देहाय बमोजिम भुक्तानी दिएको छ। बिल बेगर भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ रु.

भौ.न./मिति	योजनाको नाम	भुक्तानी रकम	बिल बिना भुक्तानी	कैफियत
१०२। ०८२।३। १६	बाईचिपिन सिचाँई योजना	२२६५५२	८६९३८	मोहन थापालाई ढूवानी वापत रु ३४०८८ र स्थानिय सामग्रि खरिदको रु ५२८५० को बिल नभएको
१०५। ०८२।३। १६	हुईकेरी डाडागाँउ सडक निर्माण	७०८६००	९३०१५	मोहन थापालाई ढूङ्गा ढूवानी वापत भुक्तानी ढूङ्गाको परिमाण र बिल नरहेको
१०६। ०८२। ३। १६	२ नम्बर वडा कार्यालय फिल्ड निर्माण	४३३७१९	३५८३१	प्रेम बहादुर थापालाई सामग्रि ढूवानी वापत भुक्तानी बिल सामग्रि र परिमाण नरहेको
११४। ०८२।३। १८	५ नम्बर वडा कार्यालय फिल्ड निर्माण	७७४७००	११०१७५	टोपेन्द्र के सी निर्माण सामग्रिको रु ९९४५०।र प्रेम बहादुर थापाकोनिर्माण सामग्रि ढुवानीको बिल नरहेको
जम्मा			**३२५९५९**	

असुल गर्नुपर्ने	३,२५,९५९

३६ भगवतीमाई चक्रपथ निर्माण

भगबतीमाई चक्रपथ निर्माणका लागि बिषमता निर्माण सेवासंग मिति २०८०।१२।२९ मा मुल्य अभिबृद्धी कर सहित रु.६६,७८,२२५/- मा मिति २०८१।३।१५ भित्र सम्पन्न गर्ने गरी संझौता भएको छ। तोकिएको समयमा काम सम्पन्न हुन नसकि ठेक्काको २०८१ माघ ३० सम्म थप गरिएको छ।यस आर्थिक बर्षमा काम भई भुक्तानी भएको छैन। लेखापरीक्षणको अबधि मिति २०८२ मंसिर १० गते सम्म जम्मा रु.४२,२४,८९७।६४ खर्च भई ६३.३२ प्रतिशत मात्र काम सम्पन्न भएको छ।समयमा काम सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयले पहल गर्नु पर्दछ।

३७ जिन्सी दाखिला

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९५(१) बमोजिम कार्यालय प्रमुखले आफ्नो कार्यालयमा रहेको र खरिद गरी वा नगरी, कुनै प्रकारले हस्तान्तरण भई वा वस्तुगत सहायता वा अन्य कुनै प्रकारबाट प्राप्त आएको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण र मूल्य समेत खुलाई सम्पत्ति तथा जिन्सी किताबमा सात दिनभित्र आम्दानी बाँधी लगत अद्यावधिक गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष डेस्क तथा बेञ्चहरु खरिद गरि निम्नानुसारको विद्यालयलाई उपलब्ध गराई भौ नं १६६/२०८२/०३/२५ बाट रु.८,३८,९०१/- खर्च लेखेकोमा निम्नानुसारको रु.३,९१,०२६/- को सामानहरु जिन्सी दाखिला गरेको देखिएन । उक्त सामानहरु विद्यालयको जिन्सी खातामा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

विद्यालयकोनाम	विवरण	संख्या	दर रु	जम्मा	कुल जम्मा
भगवतिमावि थुवा वडा नं ५	डेस्कबेञ्च	२५	८०००	२०००००	२०००००
महादेव मा वि भगवतीमाई ३	डेस्कबेञ्च	१८	९२२७	१६६०८६	१९१०२६
	राउण्ड कुर्सी	२	१०१७०	२०३४०	
	स्टील दराज	१	४६००	४६००	
जम्मा					**३९१०२६**

प्रमाण पेश नगरेको	३,९१,०२६

३८ **लागत अनुमान र नापी किताब नभएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ।पालिकाले देहायको सडक सरसफाई कार्य गर्दा प्रति घण्टाको दरले सम्झौता गरी निम्नानुसार रु.१८,४३,७२०/- भुक्तानी भएको छ। यसरी डोजरको कार्य बापतको कार्य भएको रकमको स्वीकृत लागत अनुमान, नापी किताव, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेस भएको छैन । उक्त निर्माण कार्यमा भएको खर्चको पुष्टि हुने लागत अनुमान, नापी किताब एवं कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने रु.

भौ.नं. रमिति	कामको विवरण	काम गरेको घण्टा	निर्माण व्यवसायी	खर्च रकम
१६/ २०८२/ ०३/ १३	वडा नं २ खोपा डांडागाउँ, बेस्तडा रुमा देउराली, मध्यपहाडी र रुमा सिसिडे सडक सरसफाई	४८.००	रेगन निर्माण सेवा	१५५५०६
१६/ २०८२/ ०३/ १३	वडा नं ३ सन्तडा घुम्ती, सन्तडा मेहेलतोली, रुमा सिसिडे, बेस्तडा मेहेलतोली सडक मर्मत	४१.००	रेगन निर्माण सेवा	१३२८२८
१६/ २०८२/ ०३/ १३	वडा नं ४ बेस्तडा मनघर र मध्षपहाडी सडक सरसफाई	६२.००	रेगन निर्माण सेवा	८६६५४
८/ २०८१/ ११/ १५	वडा नं १, २ र ३ सडक सरसफाई	२९४.६०	श्री राधा कृष्ण जगनाथमहावै निर्माण सेवा	७३२३१७
८/ २०८१/ ११/ १५	वडा नं १ र७ कट्टि सनिगाउँ सडक सरसफाई	२९६.२५	श्री राधा कृष्ण जगनाथमहावै निर्माण सेवा	७३६४१५
जम्मा				**१८४३७२०**

प्रमाण पेश नगरेको	१८,४३,७२०

३९ **जनता प्रा .वि. चिपिनडांडा विद्यालय भवन निर्माण (ठेक्का नं.७/०८१/८२)**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९ को उपदफा ७ मा सार्वजनिक निकायसँग खरिद सम्झौता गर्नेले सम्झौता बमोजिम काम शुरु नगरेमा, काम शुरु गरी बिचैमा छोडेमा वा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगती नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसकै बखत अन्त्य गर्न सक्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी उपदफा ८ मा यसरी सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पूरै जमानत जफत हुने व्यवस्था छ ।मिति २०८२/०२/३० सम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी राम चन्द्र निर्माण सेवा सँग मिति २०८१/१०/२० मा मूल्य अधिवृद्धि कर सहित रु. ४४,१०,३२२।६७ को २ कोठे २ तले भवन निर्माणको लागि खरिद सम्झौता भएकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म उक्त निर्माण कार्य सम्पन्न भएको देखिएन । पालिकाले उक्त निर्माण कार्यको लागि मिति २०८२/०८/१५ सम्म म्याद थप गरेको देखिन्छ ।लेखापरीक्षण अवधिमा पलाष्टर र रङरोगन बाहेकको मात्र कार्य (६२ प्रतिशत) सम्पन्न गरी दोस्रो रनिङ विल सम्म भो नं ७/२०८१/१०/२४ बाट रु.८,५०,०००/-, भो नं १७/२०८२/०२/२० बाट रु.९,१८,५९८/- र भो नं २६/२०८२/०३/२४ बाट रु.९,६३,८०२/- गरी जम्मा रु.२७,३२,४००/- भुक्तानी भएको देखिन्छ।उक्त योजनाको कार्यान्वियनको लागि कार्यापालिकाको निर्णयानुसार मिति २०८२/०८/१५ सम्म म्याद थप गरेको छ। खरिद सम्झौताको म्याद अवधि समाप्त भएको १

महिना बाँकी रहेकोले निर्माण कार्यको लागि खरिद सम्झौतामा उल्लेखित शर्त र खरिद कानूनको प्रावधान बमोजिमको प्रकृया अबलम्बन गरी टुङ्गो लगाउनु पर्दछ ।

४० **वितीय समानीकरणबाट सवारी साधन खरिद**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ । पालिकाले देहाय बमोजिम वितीय समानीकरणबाट सवारी साधन खरिद गरी भुक्तानी दिएको छ।प्रचलित कानून बमोजिमको खरिद कार्यमा नियन्त्रण हनुपर्दछ।

भौ. नं. मिति	सवारी साधनको विवरण	फर्मको नाम	रकम
१२२/ २०८२/ ०३/ १९	पल्सर मोटरसाईकल १५० सी.सी. ४ वटा	हंसराज हुलासचन्द एण्ड कम्पनी प्रा.लि.	११९८०००

४१ **निर्माण कार्यको नाँप**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ ।पालिकाबाट निर्माण भएका सम्पूर्ण निर्माण कार्यहरुको नाँपसंग भिडान हुनेगरी चेनेज खुलाई स्लोप कटिङ्ग लगायत फिलिङ्ग एरिया एवं परिमाण यकिन हुने ड्रइङ्ग संलग्न गर्ने गरेको छैन । सडक तथा भवन निर्माण जस्ता निर्माण कार्यमा समेत ड्रइङ्ग संलग्न नगरेबाट बिलमा उल्लेखित परिमाण यकिन हुने अवस्था छैन ।

सडक निर्माणमा रिटेनिङ्गवाल लगाएकोमा चेनेज खुलाउने नगरेको, ग्याविन जालीको नाप एवं परिमाण गर्दा लेयर सहितको ड्रइङ्ग समावेश गर्ने नगरेको, उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनामा सामाग्री विवरण (Material Breakdown) नदिने, निर्माण कार्यसंग दक्ष तथा अदक्ष श्रमिक बिश्लेषण नगरेबाट उपभोक्ताले डोर हाजिरमा उल्लेख गरेको जनशक्ती मेल नखाने, उपभोक्ताको बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको लगायत अवस्था देखिन्छ ।अधिकांश योजनाहरुमा लागत अनुमान बरावर मूल्याङ्कन भएको देखिँदा वास्तविक काम सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिँदैन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति, म्याद थप लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क स्पष्ट उल्लेख गर्ने गरेको पाईएन । प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स बमोजिम ड्रइङ्ग लगायत चेनेज, स्थान, परिमाण खुल्ने अन्य पुष्टयाइ गर्ने कागजात संलग्न गरी निर्माण कार्यको नाँप एवं परिमाण वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

४२ **खरिद अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९ (१) अनुसार सार्वजिनक निकायले हरेक खरिद कारबाहीको निम्ति छुट्टै फाईल खडा गरी उपनियम २ ले तोके बमोजिमका कागजातहरु सहित अद्यावधिक अभिलेख राख्नु पर्ने र उपनियम ३ मा यस्तो अभिलेख खरिद कारबाही टुङ्गो लागेको सात वर्ष सुरक्षित राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट भएका खरिद कारवाहीका लागी फाईल खडा गरेको भएता पनि खरिद नियमावलीले तोके बमोजिमका सबै कागजातहरु सिलसिलेबार मिलाएर उक्त फाईलमा राखेको देखिएन । साथै ठेक्का सम्बन्धी गौश्वार लगत (म.ले.प.फा.नं. ५०७) समेत तयार गरी राखेको पाइएन । जसले गर्दा खरिद कारबाही, ठेक्का व्यवस्थापन र सम्झौता कार्यान्वियन सम्बन्धी कारोबारको परीक्षण गर्न सहज भएन । सबै खरिद अभिलेख अद्यावधिक गरी खरिद कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।।

४३ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ को उपनियम (२क) मा निर्माण कार्यको कम्तिमा नब्बे प्रतिशत भौतिक प्रगति भएको र आयोजनाको उद्धेश्य अनुरुप सो निर्माण कार्य सामान्य प्रयोग वा सञ्चालनमा आएको अवस्थामा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले अनुरोध गरेमा कार्य स्वीकार प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीको नियम १२५ को उपनियम (२) मा निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रृटी सच्याउने दायित्वको अवधी सम्पन्न भएपछि त्यस्तो निर्माण कार्य तोकीए बमोजिम भए नभएको सम्बन्धित प्राविधिकबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निर्माण गरेका सम्पूर्ण निर्माण कार्यको

कार्य स्वीकार तथा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन एकैपटक जारी गरेको कारण निर्माण कार्यको नियमानुसारका कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन जारी भएको अवस्था छैन । निर्माण कार्यको त्रृटी सच्याउने अवधि समाप्त भएपछि मात्र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरी संरचनाहरुको यथार्थता एकिन गर्नु पर्दछ ।

४४ **बि.ओ.क्यू मा राखि मोटर साईकल खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण कार्यसँग सम्बन्धित आइटमहरु मात्र समावेश गर्नुपर्ने र २०६९।१।८ पछि ठेक्का सम्झौता गर्दा निर्माण कार्यसँग असम्बन्धित खर्चहरु ठेक्कामा समावेश नगर्न सार्वजनिक लेखा समितिले निर्णय गरेको छ। पालिकाले बाबियातडा हेल्थपोष्ट वडा कार्यालय सडक स्तरोन्नतिका लागि मुल्य अभिवृद्धि कर सहित रु.१,६२,४०,४०४।- को संझौतामा प्रथम रनिङ्ग बिल भौ नं ४०।०८२ /१/८ मा रु.६०,६५,४३७।७४ भुक्तानी हुंदा सो बिलमा TVS Apache RTR को मुल्य अभिबृद्वी कर सहित रु.४,३५,०५०।- भुक्तानी भएको छ। सार्बजनिक लेखा समितिको निर्णय बिपरित भुक्तानी भएको रकम नियमसम्मत नभएको रु.

अनियमित भएको	४,३५,०५०

४५ **लागत अनुमान**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ५ मा सार्वजनिक निकायले एक लाख भन्दा बढीको खरिद गर्दा लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने उल्लेख छ।त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ११(२) मा सार्वजनिक निकायले लागत अनुमान तयार जिल्लाका अन्य सार्वजनिक निकायले चालु वा अघिल्ला बर्षहरुमा सोही प्रकृतिको खरिद गर्दा लागेको वास्तविक लागत, स्थानीय बजारमा प्रचलित दरभाउ, अन्य बजारको प्रचलित दरभाउ र उद्योग बाणिज्य संघले जारी गरेको दररेटको आधारमा लागत अनुमान तयार गरी खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ।पालिकाले आईएमई अटोमेटीभ्स रानीपोखरी बाट १ थान ब्याक हु लोडर खरिद गरि भौ नं १०।०८१।१०।०५ बाट रु.४४,४४,४४४/- मा अग्रीम कर कट्टी रु. ६६,६६७/- र धरौटी रु. २,२२,२२२/- कट्टी जम्मा रु.४१,५५,५५५।- भुक्तानी दिएको छ।खरिद गर्दा उल्लेखित आधारमा लागत अनुमान तयार नगरी एकमुस्ट रु.४४,४४,४४४।- लागत अनुमान उल्लेख गरेको पाईयो । नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम प्रकृया पुरा नगरी एकमुस्ट रु. ४४,४४,४४४।- लागत अनुमान उल्लेख गरी खरिद गरको अनियमित भएको रु.

अनियमित भएको	४४,४४,४४४

४६ **जनता प्रा .वि. खगेना विद्यालय भवन निर्माण (ठेक्का नं.८/०८१/८२)**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९ को उपदफा ७ मा सार्वजनिक निकायसँग खरिद सम्झौता गर्नेले सम्झौता बमोजिम काम शुरु नगरेमा, काम शुरु गरी बिचैमा छोडेमा वा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगती नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसकै बखत अन्त्य गर्न सक्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी उपदफा ८ मा यसरी सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पूरै जमानत जफत हुने व्यवस्था छ ।मिति २०८२/०२/१५ सम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी भगवतीमाई कन्स्ट्रक्सन एण्ड रोसन निर्माण सेवा सँग मिति २०८१/०८/१७ मा रु.३८,८५,५८८/- को २ कोठे २ तले भवन निर्माणको लागि खरिद सम्झौता भएकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म उक्त निर्माण कार्य सम्पन्न भएको देखिएन । पालिकाले निर्माण व्यवसायीसँग भएको खरिद सम्झौतामा आइटम नं ४,६,७ र ११ मा माटो खन्ने, सोलिङ, पिसीसी र ढुङ्गाको गारो लगाउने कार्यको लागि रु.१,४४,६३८/- को भेरियसन गरी मिति २०८२/०५/१५ सम्म म्याद थप गरेको देखिन्छ ।लेखापरीक्षण अवधिमा सम्झौताको म्याद समाप्त भैसक्दा सम्म ८६.०५ प्रतिशत मात्र काम सम्पन्न गरी भो नं १३/२०८२/०१/०८ बाट रु.१६,२६,८२५/-, भो नं १८/२०८२/०२/२० बाट रु.९,७४,५८६/- र भो नं ३०/२०८२/०३/२५ बाट रु.७,४२,४८०/- गरी जम्मा रु.३३,४३,८९१/- भुक्तानी भएको देखिन्छ ।खरिद सम्झौताको म्याद अवधि समाप्त भएको २ महिना बितिसक्दा समेत सम्झौताको म्याद थप नभएको र निर्माण कार्य समेत सम्पन्न नभएको हुँदा खरिद सम्झौतामा उल्लेखित शर्त र खरिद कानूनको प्रावधान बमोजिमको प्रकृया अबलम्बन गरी टुङ्गो लगाउनु पर्दछ ।

४७ **उपभोक्ता समितिको बिल भरपाई**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको वैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ।यो वर्ष गाउँपालिकाले उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न भएका अधिकांश योजनामा प्राविधिक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी गरेको देखियो।उपभोक्ता समितिले प्राविधिक नापी तथा उपभोक्ताको बिल पेश गर्दा आंशिक रूपमा मात्र डोर हाजिरी तथा खर्चका बिल भरपाई संलग्न गरी पेश गर्ने गरेको देखियो।नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप उपभोक्ता समितिले खर्चको बिल भरपाई उक्त समुहको वैठकबाट समेत अनुमोदन गर्ने गरेको देखिएन।यस सम्बन्धमा फिल्डमा गई प्राविधिकले पेश गर्ने वास्तविक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा रकम भुक्तानी गर्ने गरेको गाउँपालिकाले जानकारी दिएतापनि योजनामा प्रयोग भएका सामग्री खरिदको समेत बिल पेश नहुँदा नापी अनुसारको वास्तविक परिमाण र लागत कै सामान प्रयोग भयो भनि आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । गत विगत वर्षका प्रतिवेदनहरुमा समेत यस सम्बन्धमा सुझाव दिँदै आएकोमा यस अवस्थामा सुधार भएको देखिएन ।

४७.१ **निर्माण कार्यको गुणस्तर** - उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन हुने आयोजनाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समिति, अनुगमन समिति र कार्यालयको हो । यसका लागी स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन र स्पेसिफिकेशन बमोजिम निर्माण सामग्रीको गुणस्तर कायम गर्नुपर्ने, निर्माण विधि र प्रकृया कार्यालयसँग भएको सम्झौता बमोजिम हुनुपर्ने, मितव्ययिताका लागि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध, गुणस्तरयुक्त सामग्रीको उपयोग गर्नुपर्दछ । तर यस गाउँ पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत् भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने, सिमेण्ट मोर्टार तथा कंक्रिट क्यूब टेष्ट, फलामे डण्डीको टेन्साइल टेष्ट, ग्याबियन तारजालीको ल्याब टेष्ट गराउने जस्ता कार्य गराएको पाइएन । जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । अतः निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक मात्रामा गुणस्तर परीक्षण गराउने तर्फ कार्यालयको पहल हुनुपर्दछ ।

४७.२ **उपभोक्ता समितिको बिल भरपाई** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको वैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ।यो वर्ष गाउँपालिकाले उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न भएका अधिकांश योजनामा प्राविधिक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी गरेको देखियो। उपभोक्ता समितिले प्राविधिक नापी तथा उपभोक्ताको बिल पेश गर्दा आंशिक रूपमा मात्र डोर हाजिरी तथा खर्चका बिल भरपाई संलग्न गरी पेश गर्ने गरेको देखियो।नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप उपभोक्ता समितिले खर्चको बिल भरपाई उक्त समुहको वैठकबाट समेत अनुमोदन गर्ने गरेको देखिएन।यस सम्बन्धमा फिल्डमा गई प्राविधिकले पेश गर्ने वास्तविक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा रकम भुक्तानी गर्ने गरेको गाउँपालिकाले जानकारी दिएतापनि योजनामा प्रयोग भएका सामग्री खरिदको समेत बिल पेश नहुँदा नापी अनुसारको वास्तविक परिमाण र लागत कै सामान प्रयोग भयो भनि आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । गत विगत वर्षका प्रतिवेदनहरुमा समेत यस सम्बन्धमा सुझाव दिँदै आएकोमा यस अवस्थामा सुधार भएको देखिएन ।

४७.३ **प्राविधिक बिल** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ (१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित अधिकांश योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन तथा कार्यसम्पन्न पेश भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, कार्य सम्पन्न भएको मिति, नापजाँच गरेको मिति लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । प्राविधिकले उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित भएर बनाउनुपर्दछ।

४७.४

विमा - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११२(१) मा बीस लाख रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्यमा संलग्न हुने जनशक्ति, मेसिन र सम्पूर्ण निर्माण कार्यको तोकिए बमोजिमको विमा गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिमार्फत निर्माण सम्पन्न गराएको कुनै पनि निर्माण कार्यको विमा गराउको छैन । यसले गर्दा निर्माण कार्यको जोखिम बढ्न गई निर्माण कार्य समयमा सम्न्न नहुने जस्ता जोखिम बढेर जान्छ । अत: निर्माण कार्यमा हुने सम्भावित जोखिम न्यूनीकरण गर्न अनिवार्य रुपमा विमा गराउनु पर्दछ ।

४८ **शैक्षिक भ्रमण अवलोकन**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र, कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि, २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.१३.१३ मा स्थानीय तह अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन वापत विद्यालयमा पुस्तकालय, प्रयोगशाला तथा ICT व्यवस्थापन (फिक्सिङ्ग, किताव खरिद तथा इ पुस्तकालय समेत) का लागि अनुदान दिने व्यवस्था छ।पालिकाले यस आ.व.मा श्री भैरव मा.वि.खोरलाई उक्त अनुदान वापत रु.६ लाख रकम निकासा गरेको छ।पालिकाबाट निकासा भएको अनुदान रकम विद्यायलले विद्यार्थीहरुको ज्ञान, सिप, क्षमता विकास हुने किसिमको क्रियाकलापमा खर्च गर्नुपर्छ।तर विद्यालयले उक्त अनुदान रकम विद्यार्थीहरुको वृति विकासमा नभई विद्यालयका प्र.अ.,शिक्षक, कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, वुद्धिजिवी, सामुदायिक वन अध्यक्ष, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र सदस्य, व्यवसायी, अभिभावक, समाजसेवी लगाएतका ३८ जनाको टोली सहित मिति २०८२ असार ३ गते देखि ७ गतेसम्म पोखरा भ्रमण गरेको श्रेस्ताबाट देखियो। पालिकामा पेश भएको देहायका भ्रमण सँग सम्बन्धित बिल भरपाईहरु विद्यालयको शैक्षिक भ्रमण अवलोकन अवधीसँग मिलेको देखिदैन।यसरी पेश भएको बिल भरपाई र भ्रमण अवधि मिति फरक पारी खर्च लेखेको नियमसंगत नभएको रु.

क्र.स	विद्यालयको नाम र ठेगाना	भ्रमण मिति	बिल जारि गर्ने	बिलको मिति	बिलको रकम
१	श्री भगवती मा.वि खोर	२०८२/०३/०३ देखि २०८२/०३/०७	न्यु सुपा देउराली चिया नास्ता एण्ड खाजा घर पर्सा वस पार्क रुपन्देही	०३/०८/२०८२	११५००
			होटल शुभकामना घोडावास दैलेख	०३/०८/२०८२	१४५००
			निकेश होटल एण्ड लज वेस्तडा दैलेख	०३/२२/२०८२	९५००
			शंकर ओइल एण्ड चार्जिङ्ग प्रा लि विरेन्द्रनगर सुर्खेत	०३/१४/२०८२	१६०००
			नारायणी ओइल डिस्टिव्युटर कोहलपुर बाँके	०३/०८/२०८२	४२७५०
			शंकर ओइल एण्ड चार्जिङ्ग प्रा लि विरेन्द्रनगर सुर्खेत	०३/२१/२०८२	३२५००
जम्मा					१२६७५०

अनियमित भएको	१,२६,७५०

४९ **दिवा खाजा अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.११.१ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका विद्यार्थीहरुको EMIS मा प्रवृष्टि भएको संख्यालाई सत्यापन गराई विद्यार्थी संख्या र हाजिरि यकिन गरी स्थानीय तहले प्रति विद्यार्थी रु.१५ का दरले १८० दिनको हिसाव गरि दिवा खाजा अनुदान निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस वर्ष पालिकाले IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कको आधारमा पालिका अन्तर्गतका ३२ वटा विद्यालयलाई प्रति विद्यार्थी रु. १५ का दरले वर्षभरिमा १८० दिनको रु. ६१ लाख ६५ हजार ९४५ जम्मा निकासा गरेको छ। पालिकाबाट विद्यालयलाई दिवा खाजाका लागि निकासा भएको अनुदान रकमको सम्बन्धमा देखिएको व्यहोरा देहाय बमोजिम छः

पालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुको विद्यार्थी संख्या EMIS मा प्रविष्ट भएको संख्यालाई सत्यापन गरि रुजु हाजिरी संख्याको आधारमा दिवा खाजा अनुदान वापतको रकम निकासा दिनुपर्दछ।पालिकाले ने.रा.आ.वि तप्लुङलाई दिनुपर्ने निकासा रु.७०,११०/- मा रु.८८,१४०/- दिएकोमा बढी निकासा भएको रु.१८,०३०/- उक्त विद्यालयबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१८,०३०

५० **स्यानिटरी प्याड**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.७.१३.२३ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयका कक्षा ६-८ सम्म अध्ययनरत छात्रालाई निःशुल्क सेनिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि प्रति विद्यार्थी अनुदान दिने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत ३२ सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षाँ (६-८)का छात्राहरुलाई यस वर्ष पालिकाले स्यानेटरि प्याड खरिद गरी वितरण गरेको श्रेस्ताबाट देखिएन। पालिकाले समयमा नै स्यानिटरि प्याड खरित गरि सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत कक्षाँ (६-८)का छात्राहरुलाई वितरण गर्न तर्फ ध्यान दिनुपर्छ।

५१ **छात्रवृत्ति अनुदान**

शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं ७.२.१.१ को बुँदा नं ४.२ मा IEMIS मा प्रवृष्टि भएको संख्यालाई सत्यापन भरी विद्यार्थी संख्या यकिन गरी मात्र कक्षा १-५ का गैर आवासीय छात्रा विद्यार्थीलाई वार्षिक रु.४०० र दलित विद्यार्थीलाई रु. ४०० छात्रवृति अनुदान निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले IEMIS मा प्रविष्टि भएको तथ्याङ्कको आधारमा पालिका अन्तर्गतका ३२ वटा सामुदायिक विद्यालयमा रु.९ लाख ७ हजार २ सय निकासा गरेको छ । IEMIS मा प्रवृष्टि भएको संख्यालाई सत्यापन नगरी विद्यार्थी संख्या मात्र यकिन गरी तथा छात्रवृति पाएका विद्यार्थी परीक्षामा समावेश भई परीक्षाको प्रगती समेत पालिकाको शिक्षा शाखाले प्रतिवेदन बनाउने नगरेको स्थिती छ । साथै विद्यालयलबाट छात्रवृत्ति वितरण गरेको भर्पाई पेश भएबमोजिम निम्न विद्यालयको बढी निकासा असुल हुनुपर्ने रु.

क्र.स	विद्यालयकोनाम	विद्यार्थी संख्या	हुनुपर्ने निकासा	भएको निकासा	बढी निकासा
१	कालिका मा.वि	९२	३६८००	३८०००	१२००
२	जनता मा.वि	५५	२२०००	२२४००	४००
३	जनता प्रा.वि,खगेना	५४	२१६००	२५६००	४०००
जम्मा					**५६००**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१२** को निर्णयले रू **२,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	५,६००

५२ **शिक्षक दरवन्दी, पदपूर्ति र विद्यार्थी संख्या बिचको अनुपात**

शिक्षा नियमावली, २०५९(संसोधन सहित) को नियम ७७(१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी संख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः ५०, ४५ र ४० हुने व्यवस्था छ।स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ ।यस आ.व.मा पालिका अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरुमा देहायको शिक्षक तथा विद्यार्थीहरु रहेका छन।

क्र.स.	विद्यालयको नाम	स्थायी कार्यरत दरबन्दी	करार/ राहात/ गा.पा. अनुदान/ बाल विकास	जम्मा पदपूर्ती	जम्मा दरबन्दी	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	श्री ज्वालामा.वि.बेस्तडा	१०	१५	२४	२५	६५२	१:२८
२	श्री भैरवमा.वि.खोर	७	८	१५	१५	४२९	१:२९
३	श्री सरस्वतीमा.वि.गन्म	३	११	१४	१४	२०२	१:१५
४	श्री कालिका मा.वि.डौरीमन्घर	६	७	१३	१३	३६९	१:२९
५	श्री भगवती मा.वि.तुर्सु	३	११	१४	१४	४२२	१:३१
६	श्री महादेव मा.वि.मेतलपाटा	३	११	१४	१४	२६७	१:२०
७	श्री जनता मा.वि.रुम	३	१२	१५	१५	२५४	१:१७
८	श्री भगवती मा.वि.थुवा	४	१२	१६	१६	५१३	१:३३
९	श्री ने.रा.आ.वि.तप्लुङ	३	६	९	९	१९७	१:२२
१०	श्री ने.रा. पिपल आ.वि.चिपिन	४	४	८	८	२३८	१:३०
११	श्री आदर्श आ.वि.सनिगाउँ	३	६	९	९	२२०	१:२५
१२	श्री सरस्वति आ.वि.कट्टी	३	५	८	८	२२७	१:२९
१३	श्री खडगदेवी आ.वि.मेहलतोली	३	६	९	९	१९३	१:२२
१४	श्री सरस्वती आ.वि.सिडार	३	४	७	७	१५२	१:२२
१५	श्री ज्वाला प्रा.वि.पगनाथ	४	१	५	५	६७	१:१४
१६	श्री ने.रा.प्रा.वि.कुम्री	३	२	५	५	४२	१:९
१७	श्री जनता प्रा.वि.खगेना	३	२	५	५	११२	१:२३
१८	श्री जनप्रिय प्रा.वि.चाख्ला	३	१	४	४	६४	१:१६
१९	श्री जनता प्रा.वि.चिपिनतडा	३	१	४	४	३८	१:१०
२०	श्री कैलाश प्रा.वि.पुर्यां	२	२	४	४	९३	१:२४
२१	श्री जगनाथ प्रा.वि.ढाँडगाँउ	१	३	४	४	८२	१:२१
२२	श्री भगवती	१	३	४	४	६२	१:१६

	प्रा.वि.कुल्लेबुङ्ची						
२३	श्री लक्ष्मी प्रा.वि.पैयाँगाउँ	०	४	४	४	१३६	१:३४
२४	श्री मालिका प्रा.वि.बाइसेरा	१	२	३	३	६७	१:२३
२५	श्री सरस्वती प्रा.वि.बागडाडा	१	१	२	२	२०	१:१०
२६	श्री भगवती प्रा.वि.रानीचौर	०	३	३	३	२५	१:९
२७	श्री सरस्वती प्रा.वि.कैलाशडाँडा	०	३	३	३	२४	१:८
२८	श्री मालिका प्रा.वि.पोखरा	०	२	२	२	१४	१:७
२९	श्री जगन्नाथ प्रा.वि.कोटकाटिया	०	२	२	२	२३	१:१२
३०	श्री मष्टा प्रा.वि.धाराडाँडा	०	२	२	२	३३	१:१७
३१	श्री जनता प्रा.वि.पानीमूल	०	३	३	३	२६	१:९
३२	श्री लक्ष्मी प्रा.वि रुमी	०	२	२	२	२६	१:१३
जम्मा		८०	१५७	२३६	२३७	५३६३	१:२३

माथिका सबै सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक विद्ययार्थी अनुपात पुगेको देखिदैन।शिक्षक विद्ययार्थी अनुपात मिलान र खर्चलाइ प्रभावकारी र परिमाणमुखी बनाउन विद्यालय मर्जर र शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्नुपर्दछ।

५३ **न्यानो झोला खरिद**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी भएको स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने स्वास्थ्य तर्फको सशर्त अनुदान अन्तर्गतका कृयाक्लापहरु सञ्चालन सम्बन्धी मार्गदर्शन आ.व. २०८१/८२ मा मातृ तथा नवजात शिशु कार्यक्रम अन्तर्गत न्यानो झोला कार्यक्रमको व्यवस्था गरेको छ जसमा प्रत्येक न्यानो झोलाको लागि हिमाली जिल्लामा रु.१,०००।– तथा पहाडी/तराई जिल्लाका लागि रु.९००।– का दरले बजेट व्यवस्था गरेको छ।स्थानीय तहले सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा नियमावली २०६४ अनुसार तोकिएको स्पेसिफिकेशन अनुसारको न्यानो झोला खरिद गर्नु पर्नेछ र स्थानीय तहले स्पेसिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको एकिन गर्न आधिकारीक तहबाट गुणस्तर चेक जाँज गराई भुक्तानी दिनु पर्नेछ।पालिका अन्तर्गतका अस्पताल तथा स्वास्थ्य चौकीमा यस आ.व.मा २३१ जना बच्चा जन्मिएको तथ्याङ्कबाट देखिन्छ।तर पालिकाले यस आ.व.मा न्यानो झोला खरिद गरेको श्रेस्ताबाट नदेखिएकोले पालिकाले त्यस तर्फ ध्यान दिनुपर्छ ।

५४ **बढी निकासा**

शिक्षा तथा श्रोत विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि आ.व. २०८१/८२ को क्रियाक्लाप नं. २.४.६.२ मा स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान(स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत) दिने व्यवस्था छ।पालिकाले यस आ.व.मा ३२ सामुदायिक विद्यालयलाई २९ लाख ६७ हजार ३०९ रकम निकासा गरेको छ । पालिकाले सामुदायिक विद्यालयमा रहेको कक्षा १-१२ सम्मका विद्यार्थी संख्यालाई EMIS को तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरि पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको स्वीकृत दररेटमा रकम निकासा दिनुपर्छ ।पालिकाबाट विद्यालयलाई निकासा भएको रकमको विद्यालयले पेस गरेको

बिल भरपाई नमुना परीक्षण बाट देहायको विद्यालयलाई बढी निकासा भएको देखिन्छ । बढी निकासा भएको रकम रु.५६,२९८/- सम्बन्धित विद्यालयबाट संघिय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.स.	विद्यालयकोनाम	निकासा भएको	हुनुपर्ने निकासा	बढी निकासा
१	श्री भगवती मा.वि.तुर्सु	२४२८६९	२२९२०४	१३६६५
२	भैरब मा.वि.खोर	२८१२३८	२३८६०५	४२६३३
जम्मा				५६२९८

असुल गर्नुपर्ने	५६,२९८

५५ **विद्यालय अनुगमन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आधारभुत देखि माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था छ।यस पालिका अन्तर्गत ३ सामुदायिक सिकाई केन्द्र र ३२ विद्यालय रहेको छ।पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धि मापदन्ड तयार गरि कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन जसबाट विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर तथा अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन तथा नियमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५६ **निःशुल्क शिक्षा**

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ। अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पांचसय जनासम्म, पांचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरीव, अपाङ्ग , महिला, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्र वृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । यसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिकाको र सम्वन्धित विद्यालयको वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

५७ **व्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.५७८००/- कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन। यस वर्ष व्यवसाय दर्ता १२ वटा र नविकरण ४१ वटा गरेको पाइयो हालसम्म ३४२ वटा व्यवसाय दर्ता भएको छ। तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

५८ **सामुदायिक वनबाट आय**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६२ ख मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्रि तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो कार्ययोजना बनाई पालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने तथा वन पैदावर बिक्रि वापत प्राप्त हुने रकमको १० प्रतिशत रकम सम्बन्धित पालिकाको संचितकोष जम्मा गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका क्षेत्रभित्र ५ सामुदायिक वन रहेकोमा १ वटा सामुदायिक वनले रु.९९१/- सोको अभिलेख राखी कार्य योजना स्वीकृत गरेको तथा वन पैदावर बिक्रिबाट प्राप्त गर्नुपर्ने राजस्व दाखिला गर्नु गराउनु पर्नेमा सोको विवरण माग गर्ने, अभिलेख अद्यावधिक गर्ने र राजस्व प्राप्ती गर्ने कार्यका लागि पालिकावाट कुनै पहल भएको देखिएन ।पालिका भित्र रहेका ५ सामुदायिक वन मध्ये १ सामुदायिक वनले रु.९९१/- राजश्व दाखिला गरेको पाईयो । लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नगरेको सामुदायिक वन समुहलाई समेत प्रतिवेदन पेश गर्न लगाई दाखिला गर्न बाँकी राजस्व रकम असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५९ आयको अनुमान

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ बिभिन्न शीर्षकमा अनुमानित रु. ३५ लाख ६५ हजार प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा रु. ३० लाख ९० हजार (८६.६७ प्रतिशत) प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

क्र.सं.	प्रासिकोश्रोत	वार्षिकअनुमानित आय	आम्दानी
१	सम्पती कर	२,५०,०००.००	३६,९६०.००
२	भुमिकर/ मालपोत	२,५०,०००.००	४,३५,३३६.००
३	वहालकर	१,००,०००.००	८३,१८१.४६
४	वहालविटौरी कर	१५,०००.००	३५०.
५	सवारीसाधन कर (साना सवारी)	२०,०००.००	०
६	पुर्वाधारसेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	०	६,४००.००
७	व्यवसायलेभुक्तानी गर्ने	०	७००.
८	कृषितथापशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	१,००,०००.००	१,१००.००
९	अखेटोपहारमालाग्नेकर	३०,०००.००	५४,७८७.००
१०	अन्यकर	२,००,०००.००	१,४६,२२०.००
११	सरकारीसम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	८,००,०००.००	१,६२,७००.००
१२	कृषिउत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१०००००.००	२०८४२०.००
१३	सरकारीसम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	२००००.००	०
१४	विद्युतसेवा शुल्क	०	२००.
१५	अन्यसेवा शुल्क तथा बिक्री	५००००.००	६१८४०.००
१६	न्यायिकदस्तूर	५०००.००	१०००.००
१७	परीक्षाशुल्क	२००००.००	१६७००.००
१८	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	२०००००.००	६६२७७०.००
१९	नक्सापासदस्तुर	१५०००.००	२०६६२.२९
२०	सिफारिशदस्तुर	३०००००.००	३४४२४६.००
२१	व्यक्तिगतघटना दर्ता दस्तुर	२०००००.००	२८६५००.००
२२	नाताप्रमाणित दस्तुर	२००००.००	६२९००.००
२३	अन्यदस्तुर	१००००.००	६६५६०.००
२४	व्यावसायरजिष्ट्रेशन दस्तुर	२०००००.००	३५६५०.००
२५	विद्युतसम्बन्धी दस्तुर	०	४००.
२६	जलस्रोतसम्बन्धी अन्य दस्तुर	०	२०७००.००
२७	अन्यक्षेत्रको आय	१०००००.००	२२५०००.००
२८	न्यायिकदण्ड, जरिवाना र जफत	१००००.००	०
२९	प्रशासनिकदण्ड, जरिवाना र जफत	१०००००.००	०
३०	पूँजीगतहस्तान्तरण	०	३,०००.००
३१	अन्यराजस्व	१०००००.००	१२५००.००

३२	व्यवसायकर	१५००००.००	२८०५०.००
३३	बेरूजू	२०००००.००	१०५७२५.००
जम्मा		**३५,६५,०००.००**	**३०,९०,५५७.७५**

६० **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीय तहमा रोजगारीका पर्याप्त अवसर सिर्जना गरी उपलब्ध जनशक्तिको महत्तम उपयोग गर्दै आर्थिक विकासमा योगदान पुर्‍याउने तथा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ बमोजिम प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकामा १० वटा योजना सञ्चालन गरी श्रमिक ज्याला खर्च रु.४९,९६,३६३/- र सामाग्री खरिदमा रु.९,९२,६६८/- गरी कुल रु.५९,८९,०३१/- खर्च गरेको छ ।अनुसूची-३ मा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था भएपनि पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम ९९ र न्यूनतम ९१ दिन रोजगार पाएतापनि सुचिकृत भएका ९०२ व्यक्ति मध्ये ८० जना बाहेक ८२२ जनाले सय दिनको रोजगार प्राप्त गरेको देखिदैंन।पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६१ **मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

कर्णाली प्रदेशभित्र कामको सृजना गरी बेरोजगार युवालाई रोजगारी दिने उद्धेश्यले मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ जारी भई मुख्मन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यविधि, २०७८ अनुसार पालिकामा ७ वटा योजना सञ्चालनमा विनियोजित रु. १ करोड ५ लाख मध्ये रु. ९४ लाख ३० हजार खर्च भएको छ। सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्न अनुसार छनः

६१.१ **रोजगारी स्थिति** - मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को परिच्छेद-३ (६) मा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट विनियोजन भएको रकम श्रमिकको ज्यालामा खर्च गरी श्रमिकको बैंक खातामा निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यक्रममा छनोट भएका प्रतिवडा १ आयोजनाका दरले ७ वटा कार्यक्रममा श्रमिक ज्याला रु.६१,४३,३५४।– तथा सामाग्री खरिदमा रु.३२,८७,४५५।– खर्च भएको छ । पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम ९९ दिन र न्यूनतम ९५ दिन श्रमिकले रोजगार पाएको देखिन्छ । मुख्यमन्त्री रोजगगार कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भएका ७ वटा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सुचिकृत भएका २१५ जना श्रमिकले रोजगारी प्राप्त गरेका छन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६१.२ **मोटरसाइकल खरिद** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण कार्यसँग सम्बन्धित आइटमहरु मात्र समावेश गर्नुपर्ने र २०६९।१।८ पछि ठेक्का सम्झौता गर्दा निर्माण कार्यसँग असम्बन्धित खर्चहरु ठेक्कामा समावेश नगर्न सार्वजनिक लेखा समितिले निर्णय गरेको छ ।मुख्यमन्त्री रोगजार कार्यक्रम अन्तर्गत ७ वटा योजना कार्यान्वयनका लागि पालिकाले ठेक्का (गुड्स ठेक्का नं २/२०८१/०८२) मार्फत सामाग्री खरिद गर्दा लागत अनुमानमा मोटरसाइकल समावेश गरी आर टि आर १६० सी सी को मोटरसाइकल खरिद बापतको रु.३,१४,१४०/- सहित राधा कृष्ण जगनाथ महावै निर्माण सेवालाई भो नं ५/२०८१/१२/२९ (प्रदेश पूंजिगत) बाट रु.३१,५८,३१६/- र भो नं १४/२०८१/१२/१३ पालिका पूंजिगत बाट रु.७,८६,५८र६/- गरी कुल रु.३९,४४,९०३/- भुक्तानी गरेको छ। आयोजनाको लागि निर्माण कार्यको लागतमा समावेश गरी सवारीसाधन लगायत कार्यमा खर्च गरेको रु.३,१४,१४०/- नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	३,१४,१४०

६१.३ **सार्वजनिक लेखापरीक्षण** - मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को दफा १४ बमोजिम आयोजना कार्यन्वयन गर्ने निकायले अन्तिम भुक्तानी गर्नुपूर्व आयोजनाको लागत, प्रगति विवरण, खर्चका बिल भरपाई, श्रमिकको नाम, प्राप्त रकम र खर्च विवरण लगायतका विषयको सार्वजनिक लेखापरिक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सञ्चालित आयोजनाहरुको निर्देशिका बमोजिम सार्वजनिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । कार्यविधिले तोकेका सुचकहरु समावेश गरी सार्वजनिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ ।

६२ **सामाजिक सुरक्षा**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण तथा लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै अनिवार्य रुपमा गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलान गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरि अधावद्यिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्बन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ।यो वर्ष पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण शिर्षकवाट रु. ८,४४,४८,७७०/- खर्च गरेकोमा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट सोझै लाभग्राहीको खातामा जम्मा हुने गरी इएफटि मार्फत भुक्तानी गरेको छ। यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु देहाय वमोजिम रहेका छन् ।

६२.१ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं २२ अनुसार अनुसूची १० बमोजिमको ढाँचामा पालिकाले वैङ्क सँग सम्झौता गरी पालिकामा रहेकोमा ७ वडाहरुको सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रभु बैङ्कबाट वितरण गराउदै आएको छ। पालिकाबाट तयार गरेको फरवार्ड फिड अनुसार यस वर्ष जेष्ठ नागरिक, जेष्ठ नागरिक दलित, एकल महिला, विधवा, पूर्ण अपाङ्ग, अतिअसक्त अपाङ्ग, वालपोषण दलित बर्गमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नको लागि वडागत रुपमा बैंकलाई पठाएको तथ्याङ्क देहाय अनुसार छ ।

६२.२ **लगत कट्टा** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं ११ मा मृत्यू भएमा, बसाइँ सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच बर्ष (साठी महिना) उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आर्थिक बर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा बा बैंक मार्फत वितरण भएकोमा लगातार एक बर्षसम्म खाता निष्क्रिय भएमा वा अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा त्यस्ता लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहको मूल अभिलेखबाट कट्टा गर्नुपर्ने तथा लगत कट्टा गरिएको व्यहोरा अभिलेखमा स्पष्ट जनाई सम्बन्धित स्थानीय तहको वडाका सचिब वा निजले तोकेको जिम्मेवार पदाधिकारीले प्रमाणीत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा मुल अभिलेख खाता र आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लगत कट्टाको विवरण माग भएकोमा मृत्यु भएका, वसाईसराई भए गएका तथा आएका नागरिकहरुको अभिलेख प्रणालीमा जनाएको विवरण मात्र तयार गरेको छ।पालिकाले मुल अभिलेख खाता र लगत कट्टाको स्पष्ट अभिलेख नभएकाले कार्यविधिको बुँदा नं. १२ बमोजिम लगत कट्टा गर्नुपर्ने लाभग्राहीको लगत कट्टा भए नभएको र लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यक्तिलाई समेत भुक्तानी भएको छैन भनी एकीन गर्न सकिएन। आगामी दिनमा पालिकाले कार्यविधिको पालना गर्दै सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको विवरण अध्यावधिक गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।

६२.३ **पारदर्शिता र जवाफदेहिता** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं ३२ अनुसार स्थानीय तहहरुको कार्यालयले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्वन्धी जानकारी (लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नविकरण प्रकृया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने वैक र लाभग्राहिले पुरा गर्नुपर्ने प्रकृया) स्थानीय सामाजिक सस्था, गैरसरकारी सस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्थाहरुको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने र यस सम्बन्धि सुचना स्थानीय एफ एम लगायतका संचार माध्यमहरुबाट प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहिहरुको नाम नामेसी सम्वन्धीत स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्नुपर्नेमा सो पालना गरेको पाइएन । यसले गर्दा भत्ता वितरण पारदर्शी ढङ्गबाट भएको छ भनि एकीन हुने अवस्था देखिएन। कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेगराउने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

६२.४ **लाभग्राहीको विवरण अध्यावधिक** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुदा नं. २६(३) मा एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले वैङ्क मार्फत उक्त विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको विवरण र अवस्थाको एकिन गरेको छैन। कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम सेवाप्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा विवरण प्राप्त गरी लाभग्राही विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

६२.५ **सार्वजनिक सुनुवाई** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को बुँदा नं ३४ मा स्थानीय तहले भुक्तानी गरेको रकम र बुझिलिनेहरुको नामावली स्थानीय तहका कार्यालयका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने र वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्नेछ। सार्वजनिक सुनुवाईमा प्राप्त गुनासा तथा सुझावहरु मध्ये आफुले सक्ने कुराहरु सम्बोधन गरी नसकिने खालका सुझाव तथा गुनासाहरु सम्बोधनका लागि स्थानीय तह कार्यालयमा पठाउनु पर्नेमा सो गरेको पाइएन। सुनुवाई नगरी लाभग्राही सुची अनुसार भत्ता वितरण गरेको छ।आगामी दिनमा कार्यविधिको पालना गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : भगवतिमाइ गाउँपालिका, दैलेख , भगवतीमाई गाउँपालिका , दैलेख

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	नारायण जंग पाण्डे	२०८१-५-३०	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	रतिमान बुढा	२०८०-१२-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४४९,६८७	११,१९५,५३१	४,६२५,४६०	०	०	८८३,९६८
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१७,१५४,६४६
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	४,२००
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१७,१५०,४४६

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२२००४२८२.०२	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३७१४३०६३१.९२	चालु खर्च	२९७५७५३२८.९६
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३८७०८२६०.४४	पूँजीगत खर्च	९३९२२९४५
राजश्व बाँडफाँट	४२५५११.०	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	१४१६४१५६९.९
आन्तरिक आय	३०९०५५७.७५		
अन्य आय	११८४७९५४९.२		
कुल आय	५३२१३४५१०.३१	कुल खर्च	५३३१३९८४३.८६
बाँकी मौज्दात		२०९९८९४८.४७	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -३

प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०)							
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.व.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	८३२३६८१७.९६	०	८३२३६८१७.९६	५६००३९१४.५८	०	५६००३९१४.५८
१३०००	अनुदान	२९५४८४९५८.१०	१०३०२५४५.१०	३०५७८७५०३.२०	२९९२०४३०५.००	१३७६४८८१.००	३१२९६९१८६.००
१४०००	अन्य राजस्व	२६४७९३६.०५	०	२६४७९३६.०५	५८१३९१३.१२	०	५८१३९१३.१२
१५०००	विविध प्राप्ति	१०५७२५.००	०	१०५७२५.००	२०६२६७.००	०	२०६२६७.००
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**	३८१४७५४३७.११	१०३०२५४५.१०	३९१७७७९८२.२१	३६१२२८३९९.७०	१३७६४८८१.००	३७४९९३२८०.७०
३	चालु	२८९९७१७७४.८६	७६०३५५४.१०	२९७५७५३२८.९६	२८२५९९१३९.००	५८३२४९६.००	२८८४३१६३५.००
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१३३११०५२०.८६	४४९९४३२.१०	१३७६०९९५२.९६	१२८३७२०६१.००	१७५००००.००	१३०१२२०६१.००
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१०३८६२७४५.००	३१०४१२२.००	१०६९६६८६७.००	७८२१२८२७.००	३८४४१८८.००	८२०५७०१५.००
२५०००	सहायता (Subsidy)	४६७४१५८३.००	०	४६७४१५८३.००	६७०३८०३३.००	२३८३०८.००	६७२७६३४१.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	५२७८९२६.००	०	५२७८९२६.००	६९८५७१३.००	०	६९८५७१३.००
२८०००	अन्य खर्च	९७८०००.००	०	९७८०००.००	१९९०५०५.००	०	१९९०५०५.००
४	पूंजीगत	९१२२३९५४.००	२६९८९९१.००	९३९२२९४५.००	९९५६१७४२.००	७९३२३८५.००	१०७४९४१२७.००
३१११०	भवन तथा संरचना	२२४७८२७३.००	०	२२४७८२७३.००	४०४२३०५७.००	०	४०४२३०५७.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	९५५८२१५.००	०	९५५८२१५.००	३४०७७७६.००	०	३४०७७७६.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	०	०	०	२६०६६२.००	०	२६०६६२.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	५७००३१३४.००	२६९८९९१.००	५९७०२१२५.००	५४४७६९७७.००	७९३२३८५.००	६२४०९३६२.००
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	४०००००.००	०	४०००००.००	०	०	०
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	१७८४३३२.००	०	१७८४३३२.००	९९३२७०.००	०	९९३२७०.००
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	३८११९५७२८.८६	१०३०२५४५.१०	३९१४९८२७३.९६	३८२१६०८८१.००	१३७६४८८१.००	३९५९२५७६२.००
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	२७९७०८.२५		२७९७०८.२५	(२०९३२४८१.३०)		(२०९३२४८१.३०)
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/ -)**	(२४२७७६७.००)		(२४२७७६७.००)	(२५६७५३.००)		(२५६७५३.००)
घ.१)	**कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी**						
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत / (कमी)) (ङ = ग+घ)**	(२१४८०५८.७५)		(२१४८०५८.७५)	(२११८९२३४.३०)		(२११८९२३४.३०)
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	२३१४७००७.२२		२३१४७००७.२२	४०५३८७०६.३४		४०५३८७०६.३४

छ)	विनिमय नाफा/ घाटा तथा अन्य समायोजन						
ज)	**आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	२०९९८९४८.४७		२०९९८९४८.४७	१९३४९४७२.०४		१९३४९४७२.०४

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ । म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।

- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ । स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।

- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।